

V Bruselu dne 16.7.2021
COM(2021) 572 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Nová Lesní strategie EU do roku 2030

{SWD(2021) 651 final} - {SWD(2021) 652 final}

1. Úvod

Lesy a ostatní zalesněná území¹ pokrývají více než 43,5² % rozlohy EU a jsou stěžejní pro zdraví a dobré životní podmínky všech Evropanů. Jsme na nich závislí, pokud jde o vzduch, který dýcháme, a vodu, kterou pijeme, a jejich velká biologická rozmanitost a jedinečný přírodní systém jsou domovem a stanovištěm pro většinu druhů vyskytujících se na souši po celém světě³. Jsou to místa, v nichž můžeme nalézt souznění s přírodou a která nám tak pomáhají upevnit naše fyzické a duševní zdraví a jsou zásadní pro zachování živých a prosperujících venkovských oblastí.

Lesy již dlouho hrají velmi významnou úlohu v naší ekonomice a společnosti, neboť vytvářejí pracovní místa a jsou zdrojem potravy, léčivých přípravků, materiálů, čisté vody atd. Po celá staletí byly lesy prosperujícím centrem kulturního dědictví a řemeslné výroby, tradic a inovací. Avšak stejně jako byly důležité v minulosti, jsou stěžejní i pro naši budoucnost. Lesy jsou přirozeným spojencem při přizpůsobování se změně klimatu a v boji proti ní a budou hrát klíčovou úlohu v rámci úsilí o zajištění toho, aby se Evropa do roku 2050 stala klimaticky neutrálním kontinentem. Ochrana lesních ekosystémů rovněž zmírňuje riziko zoonotických onemocnění a globálních pandemií. Zdravá budoucnost pro lidi, planetu a prosperitu proto závisí na zajištění zdravých, biologicky rozmanitých a odolných lesů v Evropě i ve světě.

Navzdory tomuto imperativu čelí evropské lesy stále větší zátěži – částečně v důsledku přirozených procesů, ale rovněž v důsledku nárůstu lidské činnosti a tlaků. Ačkoli se díky přírodním procesům, zalesňování, udržitelnému obhospodařování a aktivní obnově zalesněné plochy v posledních desetiletích zvětšily a ačkoli díky tomu vývoj v řadě oblastí nabral pozitivní směr, stav lesů z hlediska jejich ochrany by se měl být výrazně zlepšit, a to včetně 27 % zalesněné plochy EU, která je chráněna a měla by být nejzdravější⁴. Na evropské lesy má i nadále negativní dopad změna klimatu, zejména – ne však výhradně – v oblastech s jednodruhovým lesním porostem a lesním porostem stejného stáří. Změna klimatu rovněž odhalila dříve skryté slabiny, které zesilují další destruktivní tlaky, jako jsou škůdci, znečištění a choroby, a má vliv na režimy lesních požárů, což vede k podmínkám, za kterých budou rozsah a intenzita lesních požárů v EU v následujících letech vzrůstat⁵. Úbytek lesního porostu se v důsledku extrémních povětrnostních událostí a kvůli zvýšení těžby pro různé hospodářské účely v posledním desetiletí zrychlil⁶.

Cílem této nové Lesní strategie EU je tyto problémy překonat a rozvinout potenciál lesů pro naši budoucnost při plném respektování zásady subsidiarity, nejlepších dostupných vědeckých

¹ Udržitelný rozvoj v Evropské unii; Monitorovací zpráva o pokroku při plnění cílů udržitelného rozvoje v kontextu EU, vydání z roku 2021 (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/KS-03-21-096>). Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO) definuje lesy jako území o rozloze větší než 0,5 hektaru, se stromy vyššími než 5 metrů a s korunovým zápojem tvořícím více než 10 %, které nejsou primárně využívány pro zemědělské nebo městské účely. FAO definuje ostatní zalesněná území jako území o rozloze větší než 0,5 hektaru s korunovým zápojem představujícím 5–10 % stromů schopných dosáhnout *in situ* výšky 5 metrů nebo s korunovým zápojem představujícím 10 %, jsou-li zahrnuty menší stromy, keře a keříky <http://www.fao.org/3/I8661EN/i8661en.pdf>, nebo definice EUROSTATU: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Forest>.

² <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/12069644/KS-FK-20-001-EN-N.pdf/a7439b01-671b-80ce-85e4-4d803c44340a?t=1608139005821>.

³ V lesích se nachází 60 000 různých druhů stromů, 80 procent druhů obojživelníků, 75 procent druhů ptáků a 68 procent světových druhů savců (<http://www.fao.org/3/ca8642en/CA8642EN.pdf>).

⁴ Ze zpráv členských států (za období 2013–2018) podle článku 17 směrnice o ochraně přírodních stanovišť, které se týkají stavu stanovišť uvedených v příloze I této směrnice z hlediska ochrany, vyplývá, že pouze 49 % lesních stanovišť je v dobrém stavu. Lesní stanoviště uvedená v příloze I tvoří zhruba 27 % celkové zalesněné plochy v EU.

⁵ Costa, H., de Rigo, D., Liberta, G., Houston Durrant, T., San-Miguel-Ayanz, J. (2020) European wildfire danger and vulnerability in a changing climate: towards integrating risk dimensions. Projekt JRC PESETA IV – úkol 19. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie.

⁶ <http://www.fao.org/faostat/en/#data/FO> a <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC124374>.

poznatků a požadavků na zlepšování právní úpravy. Tato strategie je zakotvena v Zelené dohodě pro Evropu a ve strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 a uznává klíčovou a multifunkční úlohu lesů a přispění správců lesů a celého hodnotového řetězce založeného na lesnictví k úsilí o dosažení udržitelné a klimaticky neutrální ekonomiky do roku 2050 při současném zajištění obnovy, odolnosti a náležité ochrany všech ekosystémů. Tato strategie nahrazuje Lesní strategii EU přijatou v roce 2013⁷ a vyhodnocenou v roce 2018⁸.

Závazky a iniciativy navržené ve strategii přispějí k dosažení cíle EU týkajícího se snížení emisí skleníkových plynů alespoň o 55 % do roku 2030, jak je stanoveno v evropském právním rámci pro klima⁹, a budou provedeny prostřednictvím opatření stanovených v balíčku k dosažení 55% snížení emisí (Fit for 55)¹⁰. Podle právního rámce pro klima upřednostňují příslušné orgány EU a členské státy za účelem dosažení cíle pro rok 2030 a cíle klimatické neutrality rychlé a předvídatelné snížení emisí a zároveň podporují jejich pohlcování pomocí přirozených propadů. Emise skleníkových plynů a jejich pohlcování lesy a lesními produkty budou hrát klíčovou úlohu při dosahování ambiciózního cíle čistého pohlcení -310 milionů tun ekvivalentů oxidu uhličitého, jak je stanoveno v návrhu revidovaného nařízení o využívání půdy, změnách ve využívání půdy a lesnictví¹¹. Tato strategie rovněž stanoví politický rámec k zajištění dobře rostoucích, zdravých, rozmanitých a odolných lesů EU, jež významně přispívají k plnění našich cílů v oblasti biologické rozmanitosti, zajišťují zdroj obživy ve venkovských oblastech i jinde a podporují udržitelnou lesní bioekonomiku, která vychází z nejudržitelnějších postupů obhospodařování lesů. Posledně uvedený prvek se opírá o uznávaný a mezinárodně schválený koncept dynamického udržitelného obhospodařování lesů, který zohledňuje multifunkčnost, rozmanitost druhů lesů a tři vzájemně na sobě závislé pilíře udržitelnosti.

K úspěšnému zajištění tohoto přechodu potřebujeme rozlehlejší, zdravější a rozmanitější lesy, než jaké máme dnes, zejména pro ukládání uhlíku, k omezení dopadů znečištění ovzduší na lidské zdraví a zastavení úbytku stanovišť a druhů. To je předpokladem toho, aby lesy byly schopny zajišťovat zdroj obživy a plnit své socioekonomické funkce v následujících desetiletích. K dosažení tohoto cíle budeme muset zvrátit negativní trendy, zlepšit monitorování za účelem získání lepší představy o stavu našich lesů, jakož i zvýšit snahy o ochranu a obnovu biologické rozmanitosti lesů, a tímto způsobem zajistit jejich odolnost. Stejně tak je důležité, abychom zajistili dostupnost dřeva a rovněž podpořili hospodářské činnosti v oblasti lesnictví zaměřené na jiné produkty než dřevo s cílem diverzifikovat místní ekonomiky a pracovní místa ve venkovských oblastech.

Vzhledem ke zvyšujícím se a někdy vzájemně si konkurujícím požadavkům na lesy musíme rovněž zajistit, aby množství dřeva, které používáme, zůstalo v mezích udržitelnosti¹² a bylo optimálně používáno v souladu s principem kaskádového využívání zdrojů¹³ a přístupem

⁷ COM(2013) 659 final.

⁸ COM(2018) 811 final.

⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1119 ze dne 30. června 2021, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (ES) č. 401/2009 a (EU) 2018/1999.

¹⁰ Sdělení Evropské komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Fit for 55“: plnění klimatického cíle EU pro rok 2030 na cestě ke klimatické neutralitě, COM(2021) 550 final.

¹¹ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o změně nařízení 2018/841 o zahrnutí emisí skleníkových plynů a jejich pohlcování v důsledku využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví do rámce politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 a o změně nařízení (EU) č. 2018/1999, COM(2021) 554 final.

¹² [brief on role of forest-based bioeconomy in mitigating cc online \(2\).pdf](#)

¹³ Zásada kaskádového využívání již byla zakotvena v Lesní strategii EU na období 2014–2020. Podle této zásady se dřevo používá v tomto pořadí priorit: 1) výrobky ze dřeva, 2) prodloužení jejich životnosti, 3) opětovné použití, 4) recyklace, 5) bioenergie a 6) likvidace.

oběhového hospodářství. Tímto způsobem je možné co nejvíce nahradit materiály a produkty založené na fosilních zdrojích oběhovými materiály s dlouhou životností a produkty, které mají z hlediska ukládání uhlíku a oběhového hospodářství nejvyšší hodnotu.

Lesní strategie EU je vypracována na začátku rychle se stupňující krize v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti. Příští desetiletí je klíčové, a strategie proto předkládá konkrétní plán do roku 2030, který kombinuje regulační, finanční a dobrovolná opatření.

Tato strategie zahrnuje opatření pro posílení ochrany a obnovy lesů, posílení udržitelného obhospodařování lesů a zlepšení monitorování a účinného decentralizovaného plánování v oblasti lesnictví v EU s cílem zajistit odolnost lesních ekosystémů a umožnit lesům plnit jejich multifunkční úlohu. S cílem dále podpořit udržitelnou lesní bioekonomiku pro zajištění klimaticky neutrální budoucnosti strategie navrhuje opatření pro inovaci a podporu nových materiálů a produktů k nahrazení ekvivalentů z fosilních zdrojů, jakož i opatření na podporu lesního hospodářství zaměřeného na jiné produkty než dřevo, včetně ekoturistiky. Tato strategie se rovněž zaměřuje na udržitelné zalesňování a opětovné zalesňování a je doplněna o plán pro výsadbu nejméně 3 miliard dalších stromů v EU do roku 2030.

Prostřednictvím této strategie Komise představuje ambiciózní vizi, která je založena na silné angažovanosti, motivaci a odhodlání všech vlastníků a správců lesů a půd. Jejich úloha při poskytování ekosystémových služeb je stěžejní a je třeba ji podpořit. Tato strategie usiluje mimo jiné o rozvoj finančních pobídek, zejména pro soukromé vlastníky a správce lesů, k poskytování těchto ekosystémových služeb.

Všechna opatření musí být navržena a provedena v úzké spolupráci s členskými státy, jakož i s veřejnými a soukromými vlastníky lesů a dalšími správci lesů, neboť tyto aktéři umožňují provedení nezbytných změn a vytvoření dynamické a udržitelné lesní bioekonomiky v EU. Tato strategie usiluje o aktivní zapojení všech příslušných subjektů a úrovní správy od členských států po vlastníky a správce lesů, dřevozpracující odvětví, vědce, občanskou společnost a další zúčastněné strany.

I když se strategie zaměřuje pouze na lesy EU a má za cíl zajistit, aby EU významně přispěla ke splnění cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje pro rok 2030, zejména cíle 15¹⁴, uznává, že výzvy spojené s lesy jsou svojí podstatou celosvětové a že zalesněná plocha nadále ubývá velmi znepokojivým tempem, v průměru o 4,7 milionu hektarů za rok, s mírou odlesnění 10 milionů hektarů za rok¹⁵. Komise potvrzuje, že je plně odhodlána plnit cíle, jež stanovila ve svém sdělení o ochraně a obnově světových lesů z roku 2019¹⁶, mimo jiné prostřednictvím úzké spolupráce se svými globálními partnery v oblasti ochrany a obnovy lesů a udržitelného obhospodařování lesů, jakož i přijetím legislativního návrhu k zajištění toho, aby produkty – bez ohledu na to, zda pocházejí z EU nebo ze třetích zemí – prodávané na trhu EU nepřispívaly k celosvětovému odlesňování. V rámci spolupráce EU budou prosazovány integrované přístupy k lesům zabývající se správou, udržitelností a zákonností hodnotových řetězců, biologickou rozmanitostí a životními podmínkami místního obyvatelstva. Vysoké ambice týkající se lesů jsou v souladu se snahou EU zaujmout vedoucí postavení, pokud jde o agendu v oblasti klimatu, a provést strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030, mimo jiné prostřednictvím ambiciózního celosvětového rámce pro biologickou rozmanitost.

¹⁴ Cíl 15 vymezuje úkol chránit a obnovovat suchozemské ekosystémy a podporovat jejich udržitelné využívání, udržitelně obhospodařovat lesy, bojovat proti dezertifikaci, zastavit a následně zvrátit degradaci půdy a zastavit úbytek biologické rozmanitosti

¹⁵ FAO (2020) tamtéž.

¹⁶ Sdělení EU 2019 – Lesy – Životní prostředí – Evropská komise. (europa.eu).

2. Podpora socioekonomických funkcí lesů s cílem zajistit prosperitu venkovských oblastí a podpořit lesní bioekonomiku v rámci udržitelných hranic

Lesy a odvětví založená na lesnictví poskytují celou řadu socioekonomických funkcí a přínosů, včetně dalších pracovních míst a příležitostí růstu ve venkovských oblastech a rekreačních funkcí, které přispívají k zajištění fyzického a duševního zdraví občanů.

Podle odhadů existuje v EU 16 milionů soukromých vlastníků lesů a 40 % lesů spadá pod různé systémy veřejného vlastnictví. V roce 2018 pracovalo v EU 2,1 milionu lidí¹⁷ v tradičním odvětví lesnictví (obhospodařování lesů, těžba dřeva, pilařská výroba, výrobky ze dřeva, korek, buničina a papír), které vytvořilo hrubou přidanou hodnotu ve výši 109 855 milionů EUR. Dalších 1,2 milionu lidí pracovalo v oblasti výroby dřevěného nábytku a tisku na papír, jako jsou knihy a noviny, které vytvořily hrubou přidanou hodnotu ve výši 25, resp. 31 miliard EUR¹⁸. V roce 2018 působilo v odvětvích využívajících dřevo aktivně 397 000 podniků, což představuje 20 % výrobních podniků v celé EU. Přidáme-li k těmto činnostem odvětví vydavatelství tištěných dokumentů, výrobu tepla a elektřiny ze dřeva a odvětví stavebnictví využívající dřevo, podpořil rozšířený hodnotový řetězec založený na lesnictví 4 miliony pracovních míst v zelené ekonomice. Tento počet se v letech 2008 až 2013 snížil zhruba o 20 % a od té doby zůstal poměrně stabilní¹⁹.

Udržitelné surové dřevo a nedřevěné materiály a produkty jsou klíčem k přechodu EU na udržitelnou klimaticky neutrální ekonomiku.

Udržitelně vyrobené produkty na bázi dřeva s dlouhou životností mohou přispět k dosažení klimatické neutrality tím, že ukládají uhlík a nahrazují materiály z fosilních zdrojů, a to zejména tím, že v sobě uhlík obsahují, čímž napomáhají k jeho pohlcování, které jinak probíhá na základě biologických procesů²⁰. V okamžiku těžby nebo při přirozeném odumření stromy vypouštějí uhlík do atmosféry, například v důsledku požárů, při pálení pro účely výroby energie, spalování nebo v průběhu přirozených procesů rozkladu. Dobu pohlcování uhlíku lze značně prodloužit v případě přeměny dřevní biomasy na dřevěné materiály a produkty s dlouhým životním cyklem. Nařízení o využívání půdy, změnách ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF)²¹ zajišťuje, že členské státy vykazují a zdůvodňují změny v zásobách uhlíku nejen v lesích, ale rovněž v zásobnících uhlíku ve výrobcích z vytěženého dřeva – to vše bude posíleno v rámci revidovaného nařízení navrhovaného jako součást balíčku „Fit for 55“. Produkty z vytěženého dřeva v EU představují aktivní čistou hodnotu propadu uhlíku přibližně -40 MtCO₂e/rok a současně vytvářejí klimatický přínos prostřednictvím účinku náhrady materiálu, jehož hodnoty se pohybují od -18 do -43 MtCO₂e/rok²². Čím delší je životnost produktu, tím lépe pro zmírnění

¹⁷ Eurostat, šetření pracovních sil.

¹⁸ Zdroj hrubé přidané hodnoty: Eurostat 2020: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Wood_products_-_production_and_trade#Wood_based_industries a tabulka [sbs_na_ind_r2]; zaměstnanost: tabulka [lfsa_egan22d] a Robert a kol. 2020.

¹⁹ Robert, N.; Jonsson, R.; Chudy, R.; Camia, A. The EU Bioeconomy: Supporting an Employment Shift Downstream in the Wood-Based Value Chains? Sustainability 2020, 12, 758. <https://doi.org/10.3390/su12030758>.

²⁰ COM(2020) 98 final.

²¹ Nařízení č. 841/2018.

²² Kategorie produktů z vytěženého dřeva zahrnují 1) řezivo, 2) dřevěné desky a 3) papír. Při zmírňování emisí skleníkových plynů mají standardně funkci rozkladu prvního řádu s různými hodnotami poločasu (35 let, 25 let a 2 roky). Papír se tedy rozkládá mnohem rychleji (má mnohem nižší potenciál zmírňování změny klimatu v průběhu času) než ostatní kategorie. Vše ostatní, co nespadá do těchto kategorií/použití, okamžitě oxiduje. Grassi, G., Fiorese, G., Pilli, R., Jonsson, K., Blujdea, V., Korosuo, A. a Vizzarri, M., Brief on the role of the forest-based bioeconomy in mitigating climate change through carbon storage and

změny klimatu, což se poté odrazí ve zvýšeném čistém pohlcování v rámci vykazování a podávání zpráv o využívání půdy, změnách ve využívání půdy a lesnictví členskými státy, a vzhledem k účinkům nahrazení jsou tyto hodnoty nepřímo vykázané a započítány jako snížení emisí v dalších odvětvích.

Je stěžejní, abychom při budování udržitelné a klimaticky neutrální ekonomiky optimalizovali využívání dřeva v souladu se zásadou kaskádového využívání, zejména prostřednictvím tržních pobídek. To znamená, že dřevo by mělo být v co největší míře využíváno pro výrobu materiálů a produktů s dlouhou životností s cílem nahradit jejich ekvivalenty z fosilních zdrojů, které jsou velmi náročné na uhlík, například v budovách a nábytku, ač je třeba uznat, že ne všechno dřevo je pro tento účel vhodné. Inovace ve zpracování v této oblasti mohou rovněž zajistit biologický materiál a produkty s nižší environmentální stopou než jejich ekvivalenty z fosilních zdrojů.

Svou úlohu hrají také výrobky na bázi dřeva s krátkou životností, zejména při nahrazování ekvivalentů z fosilních zdrojů. Pokud jde o dřevo používané pro výrobu produktů s krátkou životností, jakož i pro výrobu energie, měly by se používat druhy, které nejsou vhodné pro materiály a produkty s dlouhou životností, a sekundární dřevní biomasa, jako jsou vedlejší produkty a zbytky z pilařských závodů a recyklované materiály. Technologický pokrok již usnadňuje zpracování zbytků dřevní biomasy a odpadu pro účely výroby inovativních oběhových materiálů a produktů, a vede tak k diverzifikaci produktů z biologického materiálu a nabízí řešení šetrná ke klimatu pro nové nebo nově vznikající oblasti použití.

Klíčové je rovněž respektování zásad oběhového hospodářství. Prioritou by mělo být lepší využití, opětovné použití a recyklace všech produktů na bázi dřeva, mimo jiné ze stavenišť nebo demolice, neboť zvýšená oběhovost produktů představuje možnost, jak udržet všechny výrobky ze dřeva v hospodářství déle pro řadu různých použití.

Dodávka dřevěných produktů by se měla uskutečňovat v součinnosti se zlepšováním stavu evropských a světových lesů z hlediska ochrany a ochranou a obnovou biologické rozmanitosti za účelem zajištění odolnosti lesů, jejich adaptace na změnu klimatu a jejich multifunkčnosti. Dřevo vysoké ekologické hodnoty by nemělo být využíváno a bioekonomika založená na dřevě by měla zůstat v mezích udržitelnosti a měla by být v souladu s cíli EU v oblasti klimatu pro roky 2030 a 2050 a s cíli v oblasti biologické rozmanitosti. Jak je uvedeno v nedávných studiích²³, je nepravděpodobné, že by potenciální dodatečné přínosy produktů z vytěženého dřeva a náhrady materiálů v krátkodobém či střednědobém horizontu, tj. do roku 2050, kompenzovaly snížení čistého lesního propadu spojeného se zvýšenou těžbou. Členské státy by měly věnovat pozornost tomuto riziku, které spadá do jejich odpovědnosti podle příslušných platných právních předpisů.

Kromě ekonomiky založené na dřevě nabízejí lesy celou řadu stejně důležitých dalších produktů a služeb, od potravin po ekoturistiku, které podporují ekonomiku a sociální strukturu ve venkovských oblastech. Odhadovaná hodnota všech vytěžených nedřevěných produktů v Evropě je 19,5 miliardy EUR za rok. To představuje 77,80 EUR na hektar za rok. 86 % vytěžených nedřevěných lesních produktů je určeno pro osobní spotřebu.²⁴

material substitution, Sanchez Lopez, J., Jasinevičius, G. a Avraamides, M. editor(s), Evropská komise, 2021, JRC124374.

²³ JRC. Brief on the role of the forest-based bioeconomy in mitigating climate change through carbon storage and material substitution, 2021. [brief on role of forest-based bioeconomy in mitigating cc online \(2\).pdf](#).

²⁴ Lovrić, M., Da Re, R., Vidale, E., Prokofieva, I., Wong, J., Pettenella, D., ... Mavsar, R. (2020). Non-wood forest products in Europe – A quantitative overview. Forest Policy and Economics, 116, 102175. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2020.102175>

Lesní strategie EU usiluje o rozmach celého odvětví udržitelné lesní bioekonomiky, které pracuje v synergii se zvýšenými ambicemi EU v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti.

2.1. Podpora udržitelné lesní bioekonomiky pro zajištění produkce dřevěných výrobků s dlouhou životností

V mezích udržitelné dostupnosti a dodávky dřeva mají odvětví založená na lesnictví významný hospodářský potenciál pro zlepšení své produkce udržitelného a zákonně vytěženého dřeva pro výrobu oběhových materiálů a produktů s dlouhou životností. Za tímto účelem je třeba stimulovat poptávku v navazujících odvětvích a podporovat postupy, výrobní nástroje a procesy obhospodařování lesů, které budou lépe přizpůsobeny různým lesním zdrojům v budoucnosti.

Ke zvýšení dodávky dřevěných produktů s dlouhou životností jsou zapotřebí investice v celém řetězci zpracování dřeva. Odvětví zpracování dřeva by měla být podpořena, aby se mohla lépe přizpůsobit měnícím se a diverzifikovaným lesním zdrojům. Investice by se rovněž měly zaměřit na výrobu dřevěných produktů s dlouhou životností z méně kvalitního dřeva pocházejícího z více druhů listnatých stromů a na předjímání větších výkyvů v produkci v průběhu času.

Z tohoto hlediska je nejdůležitější úlohou dřevěných produktů přispět k transformaci stavebnictví ze zdroje emisí skleníkových plynů v odvětví vyznačující se propadem uhlíku, jak je stanoveno v iniciativě „renovační vlna“²⁵ a v iniciativě Nový evropský Bauhaus²⁶. V této oblasti existuje značný prostor pro zlepšení. S méně než 3% podílem na trhu představují dřevěné produkty v Evropě stále pouze nepatrnou část stavebních materiálů, u nichž nadále výrazně převládají energeticky náročné materiály, které jsou v současnosti založeny na fosilních palivech²⁷. **Komise vypracuje plán s výhledem do roku 2050 pro snižování emisí uhlíku v budovách během celého jejich životního cyklu.** V rámci revize nařízení o stavebních výrobcích²⁸ **Komise vypracuje standardní, spolehlivou a transparentní metodiku pro kvantifikaci klimatických přínosů stavebních výrobků ze dřeva a dalších stavebních materiálů.**

Podpora využívání dřevěných produktů v EU rovněž vyžaduje opatření na straně poptávky, včetně boje proti mylným představám o riziku požáru a nedostatečné odolnosti a uznání četných výhod dřevěných produktů z hlediska snížení znečištění a spotřeby energie během fází výstavby, využívání a demontáže. Stavební inženýři a architekti by měli být pobízeni k navrhování budov s využitím dřeva. Stavební společnosti by měly v souladu se zásadami zohledňování životního cyklu a oběhivosti zohledňovat všechny přínosy dřevostaveb v částkách svého rizikového pojistného a v obchodních modelech.

Podle iniciativy **Nový evropský Bauhaus**²⁹ by měly být posíleny výzkum a inovace v oblasti architektury, „zeleného“ designu a stavebních materiálů, včetně výzkumu a inovací v oblasti průmyslových zlepšení za účelem využívání dřeva horší kvality, zejména z listnatých druhů

²⁵ COM(2020) 662 final.

²⁶ https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_cs.

²⁷ Stavební výrobky ze dřeva mají průměrný podíl na trhu v EU 2,4 % (což představuje celkovou spotřebu EU 26,2 Mm³ nebo 15,7 milionu tun materiálu), zatímco převážnou většinu materiálů používaných v odvětví stavebnictví tvoří nekovové nerosty (93% podíl na trhu). Tento podíl na trhu se mezi jednotlivými členskými státy výrazně liší: v čele se umísťuje například Finsko nebo Švédsko s podílem na trhu přesahujícím 10 %, zatímco většina členských států má tržní podíl nižší než 2 %. Zdroj: Trinomics (v přípravě) Evaluation of the climate benefits of the use of harvested wood products in the construction sector and assessment of remuneration schemes. Úloha 1.1 Analýza trhu.

²⁸ Nařízení (EU) č. 305/2011.

²⁹ https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_cs.

stromů, a možnosti posílení kaskádového využívání a zvýšení oběhovosti s důrazem na opětovné využití stávajícího dřeva pro výrobu produktů z kompozitního dřeva. Možnosti podpory pro inovační projekty v oblasti stavebnictví, včetně staveb ze dřeva, nabízí zejména inovační fond³⁰ vyhrazený pro financování inovativních nízkouhlíkových technologií.

Rovněž je třeba věnovat pozornost regulačním přístupům. Navyšování produkce dřevěných produktů s dlouhou životností je omezeno stavebními předpisy, jako jsou předpisy o požární bezpečnosti, které zatím plně nezohledňují technické možnosti moderních dřevostaveb. Členské státy by měly být podněcovány, aby při navrhování svých předpisů na podporu dřevěných produktů s dlouhou životností, včetně předpisů k zajištění energetické a environmentální účinnosti budov a stavebních výrobků, zohledňovaly nejlepší dostupné vědecké poznatky na podporu ekoznačky související s ukládáním uhlíku a zvýšenou oběhovostí a se zaměřením na klíčové fáze životního cyklu budov, které zahrnují výstavbu, renovaci a demontáž.

Prostřednictvím pobídek přímo založených na ukládání uhlíku by měl budoucí rámec iniciativy v oblasti uhlíkového zemědělství a certifikátů pohlcování uhlíku zahrnovat speciální opatření pro výrobu a využívání dřevěných produktů s dlouhou životností, přičemž je třeba v plné míře zohlednit cíle v oblasti biologické rozmanitosti. Tyto pobídky na úrovni jednotlivých subjektů doplňují a podporují klimatické cíle EU.

2.2. *Zajištění udržitelného využívání zdrojů na bázi dřeva pro výrobu bioenergie*

Bioenergie na bázi dřeva je v současné době hlavním zdrojem obnovitelné energie s 60% podílem na dodávkách obnovitelné energie v EU. Aby mohl být splněn cíl snížení emisí skleníkových plynů alespoň o 55 % do roku 2030, budou muset členské státy výrazně zvýšit podíl obnovitelných zdrojů ve své skladbě zdrojů energie. Bioenergie bude v této skladbě zdrojů nadále hrát významnou úlohu za předpokladu, že biomasa bude produkována udržitelným způsobem a účelně využívána v souladu se zásadou kaskádového využívání a s ohledem na cíle Unie týkající se propadu uhlíku a biologické rozmanitosti, jakož i na celkovou dostupnost dřeva v rámci mezí udržitelnosti s ohledem na cíl do roku 2030³¹.

Nebude-li účinné využití dřevěného materiálu možné, bude bioenergie nadále hrát úlohu rovněž při zlepšování životních podmínek primárních producentů, tj. správců lesů a zemědělců, a při diverzifikaci ekonomických příležitostí založených na lesnictví ve venkovských oblastech. Dodatečný příjem z trhů s bioenergií může vlastníkům a správcům lesů zajistit příjmy ve všech fázích udržitelné lesní správy a zaručit jim tak pravidelný příjem z jejich půdy.

S cílem zajistit jak socioekonomické přínosy, tak environmentální udržitelnost bioenergie na bázi dřeva obsahovala směrnice o obnovitelných zdrojích energie z roku 2018 rozšířená **kritéria udržitelnosti pro všechny druhy biomasy pro výrobu energie**. Ta mají nyní být provedena členskými státy a Komise bude správné provádění těchto opatření v kontextu celkového provádění stávající směrnice o obnovitelných zdrojích energie pečlivě monitorovat a bude-li to nezbytné, přijme donucovací opatření.

Kromě toho je ve světle nejnovějších vědeckých poznatků a zvýšených ambicí EU v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti nutné dále posilovat záruky udržitelnosti bioenergie založené

³⁰ https://ec.europa.eu/clima/policies/innovation-fund_cs.

³¹ [Forest-based bioeconomy and climate change mitigation: trade-offs and synergies in carbon storage and material substitution | EU Science Hub \(europa.eu\)](#).

na lesnictví. Nedávná zpráva Komise³² o využívání dřevěné biomasy pro výrobu energie v EU dokládá zvyšující se celkové využívání dřevěné biomasy v EU v posledních dvou desetiletích (zhruba 20% nárůst od roku 2000), na něž může mít další dopad cíl týkající se většího využívání obnovitelné energie. Studie dále srovnává dopady různých postupů obhospodařování jak na biologickou rozmanitost, tak na změnu klimatu, a identifikuje postupy obhospodařování, které pozitivně přispívají k oběma oblastem.

S cílem zmírnit potenciální klimatická a environmentální rizika spojená s využíváním bioenergie na bázi dřeva a maximalizovat její pozitivní klimatický dopad stanovila strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030, že používání celých stromů pro výrobu energie, bez ohledu na to, zda pocházejí z EU, nebo z dovozu, by mělo být omezeno na minimum.

Návrh revize směrnice o obnovitelných zdrojích energie v rámci balíčku „Fit for 55“ stanovil další konkrétní záruky. Zahrnuje **posílená kritéria udržitelnosti pro bioenergii**, rozšiřuje jejich oblast působnosti a zvětšuje oblasti, z nichž se nesmějí získávat suroviny. To znamená zákaz získávání lesní biomasy z původních lesních porostů a omezení jejího čerpání z lesů s velkou biologickou rozmanitostí s cílem zajistit, aby se nezasahovalo do účelů ochrany přírody.

Návrh rovněž vztahuje kritéria úspor emisí skleníkových plynů na stávající zařízení a rozšiřuje působnost kritérií udržitelnosti a úspor emisí skleníkových plynů na zařízení s výkonem rovným 5 MW nebo vyšším.

Kromě toho návrh **posiluje provádění zásady kaskádového využívání** jako hlavního hybatele změn v bioenergetických politikách, čímž se zajistí spravedlivý přístup k trhu se surovinami biomasy za účelem rozvoje inovačních řešení s vysokou přidanou hodnotou, která jsou založena na biotechnologiích, a udržitelné oběhové bioekonomiky.

S ohledem na odpadovou hierarchii³³ a zásadu kaskádového využívání se v návrhu navrhuje, aby **členské státy vytvořily své režimy podpory pro využívání biomasy k výrobě energie způsobem, který minimalizuje nežádoucí rušivé účinky pro trh se surovinami biomasy a škodlivé dopady na biologickou rozmanitost**. Za účelem specifikace toho, jak uplatňovat zásadu kaskádového využívání v případě biomasy, zejména pokud jde o to, jak minimalizovat používání kvalitní kulatiny pro výrobu energie, Komise přijme akt v přenesené pravomoci.

Navíc podle návrhu nebude poskytována podpora na výrobu energie z pilařské kulatiny, dýhařského dřeva, pařezů a kořenů.

Rovněž se zavádí další prvek, který má zajistit účelnější využití energie z dřevěné biomasy prostřednictvím omezení státní podpory pro elektrárny.

Komise bude nadále analyzovat dopad vnitrostátních režimů podpory na nabídku a poptávku biomasy, jejich dopad na biologickou rozmanitost a propady uhlíku a možná narušení trhu, a

³² Bioenergie na bázi dřeva v EU je ve velké míře (49 %) založena na zbytcích a odpadu z těžby a zpracování dřeva (např. větve a koruny, piliny, odpadní dřevo). Zbývajících 37 % pochází z tzv. „primárních zdrojů biomasy“, včetně kmenoviny a pročištěné nízké kvality (20 %), z čehož polovinu tvoří kmenovina (10 %) z dřevin pěstovaných ve výmladkových plantážích, zatímco 4 % pochází z kmenoviny průmyslové kvality. Zbývajících 14 % není ve vykázaných statistikách uvedeno v žádné kategorii, což znamená, že není klasifikováno jako primární ani jako sekundární zdroj, nicméně ve světle analýz toků dřevěné biomasy je pravděpodobnější, že zdrojem je primární dřevo. <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/use-woody-biomass-energy-production-eu>.

³³ Jak je stanoveno v článku 4 směrnice 2008/98/ES.

posoudí možnost dalších omezení, pokud jde o režimy podpory pro lesní biomasu. Obecným cílem Unie by mělo být zajištění toho, aby podíl bioenergie založené na lesnictví ve skladbě energie z obnovitelných zdrojů v EU zůstal v mezích udržitelnosti a aby jeho případné negativní externality byly odpovídajícím způsobem zmírněny.

2.3. *Podpora bioekonomiky v oblasti lesnictví zaměřené na jiné produkty než dřevo, včetně ekoturistiky*

Lesy EU jsou zdrojem vysoce cenných nedřevěných produktů, jako je korek (80 % celosvětové produkce), pryskyřice, třísloviny, pícniny, léčivé a aromatické rostliny, ovoce, bobule, ořechy, kořeny, houby, semena, med, okrasné dřeviny a volně žijící zvěř, ze kterých mají často prospěch místní komunity. Tyto produkty přispívají k tržní hodnotě lesů zhruba z 20 %³⁴ a jejich potenciál k vytvoření dalších příjmů pro komunity, které vlastní příslušné pozemky, může být dále propagován a podporován ve spolupráci s vnitrostátními a místními orgány a subjekty.

To je zejména případ odvětví cestovního ruchu spojeného s přírodou, který má významný potenciál růstu. Evropské odvětví cestovního ruchu bylo těžce postiženo pandemií COVID-19, avšak tato pandemie zároveň zvýšila poptávku po turistice do blízkých destinací a destinací s menším počtem turistů v přírodě a volné krajině. Rostoucí trend turistiky v přírodě a přírodě blízkých relaxačních služeb představuje za předpokladu, že je dodržována únosná kapacita životního prostředí a relevantní právní předpisy, příležitost ke zrychlení ekologické transformace odvětví cestovního ruchu a zajištění významných příležitostí příjmu ve venkovských oblastech a zlepšení životních podmínek na venkově, přičemž je dále podporována ochrana biologické rozmanitosti a zachování zásob uhlíku.

Za účelem zajištění přínosů z nedřevěných produktů pro venkovské komunity v zalesněných krajinách a organizace na podporu producentů bude Komise prosazovat vypracování koordinovaných a integrovaných programů na regionální, celostátní a nižší než celostátní úrovni³⁵ v oblasti udržitelné produkce nedřevěných lesních produktů.

Za účelem posílení lesní ekoturistiky v EU bude Komise prosazovat spolupráci mezi odvětvím cestovního ruchu, vlastníky lesů a službami ochrany přírody a podporovat standardy a normy pro ekoturistické aktivity. Odvětví cestovního ruchu by mělo úzce spolupracovat se správcí lesů na rozvoji udržitelných produktů cestovního ruchu, které mají pozitivní vliv na lidské zdraví, aniž však mají negativní dopady na přírodní hodnoty zamýšlených destinací, zejména v chráněných oblastech.

2.4. *Rozvoj dovedností a posilování postavení jednotlivců pro zajištění udržitelné lesní bioekonomiky*

Za poskytováním řady služeb, které skýtají lesy, stojí lidé s rozmanitými dovednostmi. Stále důležitější multifunkční úloha, kterou budou hrát lesy při přechodu na udržitelnou a klimaticky neutrální budoucnost, bude vyžadovat širší soubor dovedností, mimo jiné odborníky na zdokonalené udržitelné postupy obhospodařování lesů, včetně adaptivního zalesňování a opětovného zalesňování a obnovy, architekty, inženýry a projektanty, odborníky na potraviny,

³⁴ Martinez de Arano I, Maltoni S, Picardo A, Mutke S a kol. (2021). Non-Wood Forest Products for people, nature and the green economy. Policy priorities for Europe. Bílá kniha vycházející ze zkušeností získaných z oblasti Středomoří. Cíl 3.3 Evropské tematické sítě INCREDIBLE, grantová dohoda č. 774632 v rámci iniciativy Horizont 2020. S. 7.

³⁵ INCREDIBLE jako příklad projektu, který nabízí síť pro středomořské nedřevěné lesní produkty podporující inovaci v oblasti vědy a výměny osvědčených postupů.

datové specialisty, chemiky, zprostředkovatele služeb v oblasti ekoturistiky. Je důležité vypracovat příslušné osnovy a rozvinout potřebné znalosti a dovednosti.

Komise bude vybízet rovněž zúčastněné strany v odvětví lesnictví, aby se připojily k Paktu pro dovednosti. Cílem tohoto paktu je mobilizovat a podněcovat soukromé a veřejné subjekty, aby přijaly konkrétní opatření. Závazky příslušných veřejných i soukromých subjektů v odvětví lesnictví, pokud jde o prohlubování dovedností a rekvalifikaci lidí pro oblast lesnictví, by mohly mít různé formy, jako jsou rozsáhlá partnerství, regionální/místní partnerství, trojstranné dohody nebo závazky jednotlivých subjektů. Zúčastněné strany v odvětví lesnictví by spolupracovaly v rámci paktu za účelem přizpůsobení vzdělávání a odborné přípravy správců lesů současným výzvám a potřebám. Kvalitní a efektivní učňovská příprava, včetně učení se prací, je klíčová pro přilákání mladých lidí do tohoto odvětví a jejich vybavení dovednostmi potřebnými k práci v udržitelné lesní bioekonomice.

K vybavení odborníků z odvětví lesnictví dovednostmi, které jsou zapotřebí k přechodu na udržitelnější způsoby obhospodařování, mohou členské státy využívat Evropský sociální fond plus (ESF+). Fond může být rovněž využíván k posílení zaměstnanosti a podnikání prostřednictvím nových podniků, které zhodnocují udržitelné využívání lesnických produktů a služeb, jako je ekoturistika nebo vzdělávací programy o biologické rozmanitosti lesů.

Prostřednictvím Koalice pro vzdělávání v oblasti klimatu Komise dále podpoří spolupráci a zprostředkuje žákům, studentům, učitelům a zúčastněným subjektům informace o úloze lesů³⁶, včetně informací o přínosech vzdělávání venku.

Komise:

1. V rámci **přezkumu nařízení o stavebních výrobcích**³⁷ stanoví **standardní, spolehlivou a transparentní metodiku pro kvantifikaci klimatických přínosů stavebních produktů ze dřeva a dalších stavebních materiálů**, která bude odrážet nejpokročilejší dynamické techniky analýzy životního cyklu.
2. V rámci společné zemědělské politiky a za účelem zvýšení podpory lesů poskytne **nové prostředky ke sdílení informací o osvědčených postupech týkajících se nejlepší koncepce a provádění zásahů souvisejících s lesy**.
3. **Bude podporovat používání loga Natura 2000 pro produkty a služby v oblasti lesnictví zaměřené na jiné produkty než dřevo**.
4. V případě potřeby přezkoumá, doplní a aktualizuje technická screeningová kritéria stanovená v aktu v přenesené pravomoci o taxonomii v oblasti klimatu, která se týkají lesnictví a bioenergie, s cílem lépe zohlednit postupy šetrné k biologické rozmanitosti, které se vyvíjejí, jako je přírodě blízké lesnictví. Zváží **zahrnutí udržitelných činností souvisejících s těžbou, výrobou a využíváním dřevěných produktů** do budoucích aktů v přenesené pravomoci přijatých na základě nařízení o taxonomii³⁸, které se týkají dalších environmentálních cílů.
5. Vytvoří **nové partnerství mezi odborníky v oblasti cestovního ruchu a správci lesů**, do kterého bude zapojena Světová organizace cestovního ruchu a síť pro přírodní a kulturní dědictví Evropy.
6. **Vypracuje soubor nástrojů** s cílem pomoci členským státům stanovit celoživotní programy a poskytnout poradenství správcům lesů, přizpůsobit vzdělávání a odbornou přípravu současným výzvám a potřebám lesů a vytvořit pracovní příležitosti.
7. Bude vybízet zúčastněné strany v odvětví lesnictví, aby **vytvářely partnerství zaměřená na dovednosti v rámci Paktu pro dovednosti** a využívaly Evropský sociální fond plus za

³⁶ Např. www.forest.erasmusproject.eu.

³⁷ Nařízení (EU) č. 305/2011.

³⁸ Nařízení (EU) č. 852/2020.

3. Ochrana, obnova a zvětšování lesů EU za účelem boje proti změně klimatu, zastavení úbytku biologické rozmanitosti a zajištění odolných a multifunkčních lesních ekosystémů

Ve světle změny klimatu a úbytku biologické rozmanitosti existuje naléhavá potřeba zajistit adaptivní obnovu lesů a zavést ekosystémové přístupy obhospodařování, které posílí odolnost lesů EU. To je předpokladem pro zajištění toho, aby lesy byly schopny plnit své socioekonomické a environmentální funkce pro budoucí generace a umožnily existenci prosperující lesní bioekonomiky v nadcházejících desetiletích. Tato opatření jsou rovněž nezbytná k tomu, aby se zabránilo zvýšení socioekonomických nákladů v důsledku lesních katastrof, k ochraně lidí, půdy a domů před záplavami, požáry a sesuvy půdy, aby zůstala zachována funkce zásoby uhlíku a propadu uhlíku a dalších ekosystémových služeb zajišťovaných lesy, které jsou stěžejní pro zdraví a dobré životní podmínky lidí, jako je čistý vzduch, regulace vodních zdrojů a stanoviště pro celou řadu živých druhů, které se zde vyskytují.

Ke zlepšení odolnosti a přizpůsobení lesů je nezbytné zajistit lepší ochranu a obnovu biologické rozmanitosti lesů a přijmout postupy jejich obhospodařování, které jsou šetrné k biologické rozmanitosti. Je to rovněž skvělá ekonomická příležitost, jsou-li vlastníci a správci lesů při tomto přechodu řádně podporováni. Podle Světového ekonomického fóra by ochrana, obnova a udržitelné obhospodařování lesů mohly do roku 2030 přinést 190 miliard EUR v rámci obchodních příležitostí a 16 milionů pracovních míst po celém světě³⁹.

Kromě toho potřebujeme spolehlivé přístupy ke snižování rizik v souvislosti s významnou nejistotou spojenou s lesy v budoucnosti. Začátek klimatické změny s sebou nevyhnutelně přináší změnu lesů. Vegetační pásma Evropy se začala posouvat směrem nahoru, na sever, což má na většině míst za následek přeměnu lesních ekosystémů. To znamená, že jen velmi málo lesů nebude výrazně dotčeno klimatickou změnou anebo nebude vyžadovat okamžité opatření v oblasti řízení ke snížení jejich zranitelnosti vůči změně klimatu.

Vlastníci a správci lesů v celé Evropě si změnu klimatu již palčivě uvědomují a jsou znepokojeni jejími dopady. Toto povědomí se musí ve stále větší míře promítat do dostatečně účinných a hmatatelných opatření pro adaptaci a do postupů obhospodařování lesů, které posilují odolnost. Za tímto účelem je nutné rozvíjet technické znalosti a informace, jakož i cílené regulační a finanční pobídky a podporu. Cílem této strategie je zabývat se těmito otázkami a podpořit tak vlastníky a správce lesů v jejich úsilí, rozšířit používání osvědčených postupů a zajistit zvýšení kvantity i kvality lesního porostu EU na další desetiletí.

3.1. Ochrana posledních zbývajících původních a přírodních lesních porostů v EU

S cílem dát přírodě prostor na oživení navrhla strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 obecný cíl týkající se ochrany alespoň 30 % půdní plochy EU v rámci účinného systému řízení, přičemž 10 % půdy EU by mělo spadat pod přísnou právní ochranu. Bude zapotřebí, aby lesní ekosystémy k tomuto cíli přispěly.

³⁹ <https://www.weforum.org/press/2020/08/us-businesses-governments-and-non-profits-join-global-push-for-1-trillion-trees/>.

Předmětem ochrany by měly být zejména všechny původní a přírodní lesní porosty. Zabírají odhadem pouze 3 % zalesněné půdy EU a zpravidla se jedná o malé a roztržité plochy. Nejenže původní a přírodní lesní porosty patří mezi nejbohatší lesní ekosystémy EU, ale rovněž uchovávají významné zásoby uhlíku a pohlcují uhlík z atmosféry a současně mají zásadní význam pro biologickou rozmanitost a poskytování stěžejních ekosystémových služeb⁴⁰.

Existuje však **naléhavá potřeba zmapovat původní a přírodní lesní porosty a stanovit režim jejich ochrany**, včetně zvýšeného úsilí o ochranu původních lesních porostů v nejvzdálenějších regionech a zámořských územích Unie vzhledem k jejich výjimečně vysoké a jedinečné hodnotě biologické rozmanitosti. Pro zachování nenarušené povahy přísně chráněných lesů je stěžejní ponechat dynamiku lesního cyklu v těchto lesích v co největší míře přírodním procesům, omezit těžební činnosti a současně nalézt synergie s udržitelnými příležitostmi v oblasti ekoturistiky a rekreace.

Komise spolupracuje s členskými státy a zúčastněnými stranami za účelem dosažení dohody ohledně **společné definice pro původní a přírodní lesní porosty** a přísného režimu ochrany do konce roku 2021. **Členské státy by měly bezodkladně provést mapování a monitorování těchto lesů a zajistit, aby do doby, kdy začnou uplatňovat režim ochrany, nedošlo ke zhoršení jejich stavu.**

3.2. *Zajištění obnovy lesů a posíleného udržitelného obhospodařování lesů v zájmu adaptace na změnu klimatu a odolnosti lesů*

Postupy obhospodařování lesů, které chrání a obnovují biologickou rozmanitost, vedou k odolnějším lesům, jež mohou plnit své socioekonomické a environmentální funkce. Při obhospodařování všech lesů by proto měl být kladen větší důraz na dostatečnou biologickou rozmanitost, přičemž je třeba brát ohled na rozdíly v přírodních podmínkách, biogeografických oblastech a typologii lesů. Existují zde významné příležitosti pro všeobecně přijatelná opatření, která současně zlepšují produktivitu lesů, produkci dřeva, biologickou rozmanitost, funkci propadu uhlíku, vlastnosti zdravé půdy a odolnost vůči změně klimatu. Větší rozmanitost lesních ekosystémů a druhů a používání dobře přizpůsobených genetických zdrojů a ekosystémových přístupů k obhospodařování lesů může posílit jejich dlouhodobou adaptabilitu a schopnost obnovy a samořízení.

Kromě toho jsou v této souvislosti klíčové některé postupy obhospodařování, které podporují biologickou rozmanitost a odolnost, jako je vytváření nebo zachování geneticky a funkčně rozmanitých lesů se smíšenou druhovou skladbou na úrovni porostu a krajiny, zejména lesů s větším podílem listnatých a opadavých druhů stromů a s druhy citlivými na různé biotické a abiotické faktory, a mechanismy obnovy v případě narušení namísto výsadby monokultur. K zajištění dlouhodobé environmentální a socioekonomické životaschopnosti lesů přispívají rovněž postupy obhospodařování, jako je zajištění přítomnosti stromů různého stáří a nepřerušovaného lesního porostu, dostatečné množství mrtvého dřeva, regulace hustoty volně žijících a planě rostoucích druhů a vytvoření chráněných stanovišť nebo ploch vyňatých z produkce v hospodářských lesích.. Kromě toho postupy řízení rizik týkající se lesů, jako jsou integrované systémy řízení požárů v krajině, zvýší odolnost lesů vůči přírodním požárům, škůdcům, chorobám a vytvoří další pozitivní vnější efekty. Tyto postupy představují „pojistnou smlouvu“ a záruku toho, že lesy mohou nadále poskytovat svůj úplný a multifunkční arzenál produktů a služeb i v proměnlivé a nejisté budoucnosti.

⁴⁰ Barredo Cano, J.I., Brăilescu, C., Teller, A., Sabatini, F.M., Mauri, A. a Janouskova, K., Mapping and assessment of primary and old-growth forests in Europe, EUR 30661 EN, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2021, ISBN 978-92-76-34229-8, doi:10.2760/13239, JRC124671.

Naopak některé další postupy by měly být používány obezřetně⁴¹, zejména ty, které mají vliv na nadzemní biologickou rozmanitost a způsobují úbytek uhlíku v kořenech a části uhlíku v půdě. K těmto lesnickým postupům patří holoseče, u nichž by měly být ve větší míře vzaty v úvahu environmentální a ekosystémové otázky, včetně potřeb některých druhů. Tyto postupy by měly být používány pouze v náležitě odůvodněných případech. Rovněž je třeba se vyhnout odstraňování pařezů a kořenů, které by měly zůstat v lese. Těžba dřeva během období hnízdění musí být v souladu se směrnicí o ochraně ptáků⁴².

Obzvláště důležitá je péče o lesní půdu, neboť existuje silná vzájemná závislost mezi stromy a půdou, na níž rostou. Aby se stromům dařilo, potřebují jejich kořeny čerpat z půdy všechny důležité prvky a živiny. Z tohoto důvodu musí být vlastnosti půdy a ekosystémové služby zajišťované půdou chráněny jako samotný základ zdravých a produktivních lesů. Kupříkladu je třeba se vyhnout neopodstatněnému použití nevhodného strojního zařízení, které má negativní dopad na životní prostředí, např. zhutnění půdy.

Řada evropských vlastníků a správců lesů tyto výše uvedené udržitelnější zásady a postupy v rámci udržitelného obhospodařování lesů již uplatňuje a postupem času by měly v čím dál větší míře tvořit jeho páteř.

Příklady osvědčených postupů týkajících se obhospodařování lesů, jejichž cílem je zachování a obnova biologické rozmanitosti

* Byla vytvořena mezinárodní síť správců lesů zahrnující více než stovku referenčních lesů za účelem sdílení zkušeností, postupů, znalostí a odborné přípravy, podpory a přechodu na odolnější lesnictví, které je založeno na přírodních procesech lesního ekosystému: mísení druhů střídáním jednotlivých stromů nebo skupin stromů, přirozená regenerace nebo diverzifikovaná výsadba v malém rozsahu, souvislý lesní porost, u něhož se v co největší míře zamezuje holosečím a nevýhodám s nimi spojeným, postupné zajišťování nestejnorodosti věkové struktury porostů, řízení na úrovni jednotlivých stromů nebo skupin stromů a zlepšování schopnosti podpořit biologickou rozmanitost.⁴³

*Síť INTEGRATE je partnerství zástupců různých evropských zemí, které prosazuje začlenění ochrany přírody do udržitelného obhospodařování lesů na politické a praktické úrovni a na úrovni výzkumu⁴⁴.

*V Německu je používán postup *Waldumbau* za účelem restrukturalizace lesů s cílem zajistit větší biologickou rozmanitost a odolnost vůči změně klimatu. Tento postup lze použít v reakci na události způsobené přírodními škodlivými činiteli, jako jsou větrné bouře nebo hmyz, při opětovné výsadbě nebo jako preventivní opatření s cílem předejít takovým ztrátám. Cílem je vytvořit přirozenější struktury a životní cykly s rozmanitými druhy a stářím stromů v jednotlivých porostech. Postup *Waldumbau* takto rovněž slouží k ochraně lesů, a tím zajišťuje jejich funkci propadu uhlíku a představuje významnou ekonomickou příležitost, pokud jsou vlastníci a správci lesů řádně podporováni v procesu přechodu⁴⁵.

Na celoevropské ministerské konferenci o ochraně lesů („Forest Europe“) byla schválena jednotná definice udržitelného obhospodařování lesů, která zahrnuje zásady dobrovolnosti, pokyny a ukazatele, které signatáři používají k monitorování pokroku dosaženého u jejich lesů. Udržitelným obhospodařováním lesů se rozumí *správa a využívání lesů a lesní půdy takovým*

⁴¹ Měly by být používány pouze v náležitě odůvodněných případech, například pokud se prokáže, že jsou nezbytné z environmentálních důvodů nebo z důvodů souvisejících se zdravím ekosystému.

⁴² Směrnice 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků.

⁴³ <https://www.prosilva.org/close-to-nature-forestry/exemplary-forests/-www.forbiodiv.org> - <https://www.prosilva.org/information-news/news/exemplary-forests-network/> a <https://askafor.eu/>.

⁴⁴ <https://integratenetwork.org/>.

⁴⁵ [BMEL - Publikationen - Der Wald in Deutschland - ausgewählte Ergebnisse der dritten Bundeswaldinventur.](#)

způsobem a v takovém rozsahu, aby byla zachována jejich biologická rozmanitost, produktivita, schopnost regenerace, vitalita a schopnost plnit v současnosti i budoucnosti důležité ekologické, hospodářské a sociální funkce na místní, národní i celosvětové úrovni, aniž by tím byly poškozeny jiné ekosystémy.

S cílem lépe reagovat na nové výzvy a potřeby a vzhledem ke stále důležitější úloze, kterou hrají lesy při plnění společně dohodnutých cílů EU v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti, bude muset být posílen rámec udržitelného obhospodařování lesů, zejména pokud jde o kritéria týkající se zdraví ekosystémů, biologické rozmanitosti a změny klimatu, aby se mohl stát přesnějším screeningovým nástrojem umožňujícím stanovení a srovnání různých přístupů k řízení, jejich dopadu a celkového stavu lesů EU. Udržitelné obhospodařování lesů již zahrnuje několik relevantních ukazatelů, jako je mrtvá dřevní hmota a druhová rozmanitost, avšak zatím nestanoví prahové hodnoty nebo rozmezí jakožto referenční hodnoty, které musí být splněny.

Proto na základě kritérií pro udržitelné obhospodařování lesů stanovených v rámci iniciativy Forest Europe Komise společně s členskými státy a v úzké spolupráci s různými subjekty z oblasti lesnictví stanoví další ukazatele, jakož i prahové hodnoty nebo rozmezí pro udržitelné obhospodařování lesů, které se týkají stavů lesního ekosystému, jako je zdraví, biologická rozmanitost a cíle v oblasti klimatu. Na základě důkladné konzultace s členskými státy Komise posoudí, jak by tyto ukazatele, hodnoty nebo rozmezí mohly být co nejlépe používány při respektování zásady subsidiarity a zpočátku na bázi dobrovolnosti, aby umožnily získání lepších komparativních poznatků o celkové udržitelnosti lesů v EU a potvrdily příspěvek udržitelného obhospodařování lesů k cílům EU, a to zejména cílů souvisejících s klimatem, biologickou rozmanitostí a oběhovým hospodářstvím.

Tyto ukazatele, prahové hodnoty nebo rozmezí by měly vycházet ze stávající činnosti a měly by kromě zajištění nezbytné flexibility zohledňovat rozmanitost lesů, biogeografické oblasti a typologii lesů. Komise vypracovává pokyny týkající se přírodě blízkého lesnictví⁴⁶, které se promítnou do práce na ukazatelích a nových prahových hodnotách pro udržitelné obhospodařování lesů, jež bude probíhat v úzkém partnerství a spolupráci s členskými státy prostřednictvím aktualizovaného rámce EU pro obhospodařování lesů.

Na základě těchto pokynů vypracovaných ve spolupráci s členskými státy Komise po předchozím posouzení dopadů a zapojení zúčastněných subjektů rovněž vypracuje **dobrovolný systém certifikace „blízký přírodě“**, tak, aby postupy obhospodařování, které jsou nejšetrnější k biologické rozmanitosti, mohly využívat značku kvality EU.

V rámci provádění strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 Komise navrhne právně závazný nástroj pro obnovu ekosystému, který se bude vztahovat zejména na ekosystémy s největším potenciálem pro zachycování a ukládání uhlíku a předcházení dopadu přírodních katastrof a jeho omezení. Tento nástroj bude zahrnovat cíle pro obnovu lesních ekosystémů, a to v rozsahu, v němž jsou stanoveny v právních předpisech EU na ochranu přírody⁴⁷.

⁴⁶ Přírodě blízké lesnictví je jedním z příkladů této praxe. Jeho cílem je zajištění multifunkčních lesů prostřednictvím kombinace biologické rozmanitosti (i ve vysazených lesích), zachování zásob uhlíku a příjmů souvisejících se dřevem. Ačkoli přírodě blízké lesnictví zatím nemá všeobecně přijímanou definici, jedná se o koncept, který je předmětem diskusí soukromých a veřejných organizací, jak na úrovni EU, tak na světové úrovni.

⁴⁷ Příloha I směrnice o ochraně přírodních stanovišť.

Kromě postupů obhospodařování lesů založených na adaptivní obnově a ekosystémech **vyžaduje adaptace na změnu klimatu rovněž investice do prevence přírodních katastrof, připravenosti a reakce na ně a do obnovy lesů po katastrofě.** Před přispěním na požadované zařízení a operace by mělo být učiněno vše pro to, aby se předešlo škodám souvisejícím se změnou klimatu a aby se zvýšila odolnost lesů. Rovněž výdaje na reakci na katastrofu a obnovu po katastrofě by měly zahrnovat alespoň podmínky týkající se „lepší obnovy a zalesnění“ v souladu s postupy obhospodařování uvedenými výše, které zvyšují odolnost lesů.

Adaptace lesů na změnu klimatu a obnova lesů v reakci na škody způsobené změnou klimatu bude rovněž vyžadovat velké množství vhodného reprodukčního materiálu lesních dřevin. K tomu je potřeba vyvinout úsilí o zajištění a udržitelné využívání – na základě ekologických zásad – genetických zdrojů, na nichž je lesnictví s větší odolností vůči změně klimatu závislé; o zvýšení produkce a dostupnosti takového materiálu; o poskytování lepších informací o jeho vhodnosti s ohledem na budoucí klimatické podmínky; o podporu výzkumu zásad a metod aplikace asistované migrace lesních druhů a o posílení jeho sdílené produkce a převodu přes hranice členských států. Komise doplní **revizi právních předpisů o reprodukčním materiálu lesních dřevin** opatřeními na podporu produkce reprodukčního materiálu lesních dřevin přizpůsobeného budoucím klimatickým podmínkám. Rovněž by měl být posílen výzkum a inovace a testování a výběr druhů a vhodných míst provenience materiálu přizpůsobených budoucím podmínkám.

V neposlední řadě bude Komise ve spolupráci s členskými státy monitorovat situaci, pokud jde o zdraví stromů v EU, včetně dopadu invazivních nepůvodních druhů, chorob a škůdců, jako jsou kůrovci, a podpoří nezbytná preventivní opatření pro jejich včasné odhalení a eradikaci. Tato opatření zahrnují strategie ochrany před škůdci zaměřené na identifikaci nejohroženějších oblastí, výměnu osvědčených postupů, podporu a spolupráci v oblasti fytosanitárních kontrol, jakož i rozvoj inovačních a udržitelných nástrojů na ochranu rostlin, které respektují ekologické zásady prospěšné pro biologickou rozmanitost.

3.3. *Zalesňování a opětovné zalesňování biologicky rozmanitých lesů*

Hlavní silou zapříčiňující zvětšování zalesněných ploch v EU je spontánní obnova lesa prostřednictvím přirozené sukcese, která je většinou spojena s ukončením zemědělské činnosti a opouštěním venkovských oblastí. Kromě toho však existuje potenciál pro rozšiřování zalesněných ploch a stromových porostů v EU prostřednictvím aktivního a udržitelného zalesňování a opětovného zalesňování a výsadby stromů.

To se týká především příměstských a městských oblastí (včetně například městských parků, stromů na veřejných a soukromých pozemcích, ozelenování budov a infrastruktury a městských zahrad) a zemědělských oblastí (včetně zalesňování například v opuštěných oblastech, jakož i v rámci agrolesnictví a lesopastevectví, vytváření krajinných prvků a biokoridorů). Je důležité tohoto potenciálu využít, neboť intenzivní zalesňování patří rovněž mezi nejúčinnější strategie pro zmírňování změn klimatu a rizika katastrof v odvětví lesnictví a může vytvářet významné pracovní příležitosti, například v souvislosti se sběrem a pěstováním semen, výsadbou semenáčků a zajišťováním jejich růstu, a rovněž zajišťovat socioekonomické přínosy pro místní komunity. Kontakt se zelenými a zalesněnými plochami může mít také velmi blahodárný vliv na fyzické a psychické zdraví člověka.

Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 stanoví **závazek k výsadbě alespoň 3 miliard dalších stromů do roku 2030** při plném respektování ekologických zásad. Tato iniciativa pomůže zvrátit pokračující trend zpomalování čistého nárůstu lesní plochy EU. Postupem času rovněž přispěje ke zvětšení lesního porostu EU, a tím i ke zvýšení propadu uhlíku a zásob uhlíku v půdě EU. Pomůže rovněž zvýšit povědomí a angažovanost společnosti, čímž přispěje ke splnění cíle učinit z Evropy do roku 2050 první klimaticky neutrální kontinent, k obnově biologické rozmanitosti a rozšíření oběhového hospodářství. Tato strategie zahrnuje plán pro plnění závazku založeného na obecné zásadě **výsadby a pěstování správného stromu na správném místě a za správným účelem**.

Plán pro výsadbu nejméně 3 miliard dalších stromů do roku 2030⁴⁸

Tento plán stanoví jasná kritéria pro výsadbu, počítání a monitorování stromů. Je doplněn o webovou stránku, harmonogram vypracovávání dalších prvků, včetně počítadla stromů, probíhající vypracovávání pokynů pro zalesňování a opětovné zalesňování šetrné k biologické rozmanitosti a kritéria pro přírodě blízké lesnictví, jakož i rovněž platformy pro výměnu osvědčených postupů.

Tento plán obsahuje významný prvek monitorování, který bude zásadní pro sledování pokroku při plnění stanoveného cíle. Bude se opírat o odborné znalosti Komise a Evropské agentury pro životní prostředí. Na základě údajů o monitorování Komise a Evropská agentura pro životní prostředí posoudí vývoj situace a stav provádění. Bude se usilovat o součinnost s již využívanými technologickými řešeními, konkrétně pro monitorování kvality vzduchu, s cílem shromáždit informace o závazcích týkajících se výsadby na národní, regionální a místní úrovni.

3.4. Finanční pobídky pro vlastníky a správce lesů za účelem zlepšení kvantity a kvality lesů EU

Posílená ochrana a obnova lesů a udržitelné obhospodařování lesů šetrnější k biologické rozmanitosti jsou správnými řešeními, která pomohou zajistit odolnost a produkční kapacitu lesů na další desetiletí. Je však třeba uznat, že toho se nepodaří dosáhnout bez motivace, zapojení a činnosti evropských vlastníků a správců lesů, tj. hlavních subjektů, které o lesy pečují. Řešení musí být rovněž ekonomicky životaschopná a osvědčené postupy dokazují, že toho lze docílit.

V případě lesů ve veřejném vlastnictví je pro členské státy rozumným krokem zvýšit úsilí o ochranu a obnovu lesů, aby splnily společně dohodnuté ambicióznější cíle EU v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti a zajistily přechod na klimaticky neutrální ekonomiku. Strategie bojuje proti trendu snižování čistého pohlcení z půdy v EU, konkrétně z lesní půdy, již více než deset let. Zvrácení tohoto trendu je podmínkou pro dosažení ambicióznějších cílů v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti dohodnutých na úrovni EU a zajištění odolnosti lesů vůči změně klimatu, tak, aby lesy mohly plnit své četné funkce. K tomu bude zapotřebí přijmout řadu iniciativ uvedených v této strategii, jako je ochrana a obnova lesů, zlepšení postupů udržitelného obhospodařování lesů, které zadržují uhlík v lesním ekosystému, včetně půdy, upřednostnění kaskádového využívání dřeva a iniciativy pro regeneraci lesů a udržitelné zalesňování a opětovné zalesňování.

Soukromí vlastníci a správci lesů, zejména malých hospodářství, však často pro zajištění své obživy na lesích přímo závisí a jejich hlavní příjem dnes pochází z dodávek dřeva. Ostatní přínosy, zejména poskytování ekosystémových služeb, jsou odměňovány zřídka nebo nikdy. To se musí změnit. **Vlastníci a správci lesů potřebují podněty a finanční pobídky, aby byli kromě dřevěných a nedřevěných materiálů a produktů schopni poskytovat rovněž ekosystémové služby prostřednictvím ochrany a obnovy lesů a zvyšovat odolnost svých lesů**

⁴⁸ Jak je stanoveno v příloze této strategie a průvodním pracovním dokumentu útvarů, který se týká závazku k výsadbě 3 miliard stromů do roku 2030 (SWD(2021) 651).

tím, že přijmou postupy obhospodařování lesů co nejšetrnější ke klimatu a biologické rozmanitosti. To je obzvláště důležité v těch částech Evropy, které byly změnou klimatu zasaženy dříve a více, než se očekávalo, a kde venkovské oblasti utrpěly v důsledku lesních katastrof ztráty na příjmech, živobytí a dokonce i na lidských životech.

Existují dobré příklady veřejných a soukromých režimů platby za ekosystémové služby (např. ochrana pitné vody, sekvestrace uhlíku, ochrana biologické rozmanitosti). Přezkoumávají se možnosti a zlepšování technických dovedností a podmínky, pokud jde o další rozvoj veřejných a soukromých trhů pro poskytování lesních ekosystémových služeb, s podporou EU v oblasti výzkumu⁴⁹. Tato iniciativa bude doplněna přípravnou akcí LIFE za účasti zainteresovaných subjektů, která bude zaměřena na to, jak může být platba za ekosystémové služby začleněna do programů financování EU, a bude zahrnovat zkušenosti ze stávajících vnitrostátních režimů plateb za ekosystémové služby.

Příklady veřejných a soukromých režimů plateb za ekosystémové služby

Finský program Metso platí soukromým vlastníkům lesů, aby vyňali svou půdu z produkce s cílem zajistit biologickou rozmanitost. Vyplacené částky závisí na hodnotě půdy a na tom, po jak dlouhou dobu bude les vyňat z produkce.

Chorvatská daň pro všechny vyžaduje, aby fyzické a právnické osoby provádějící hospodářské činnosti, jejichž příjem je vyšší než 400 000 EUR, hradily 0,0265 % ze svého celkového příjmu, aby mohly využívat lesních ekosystémových služeb, a tyto prostředky jsou prostřednictvím zvláštního národního fondu distribuovány vlastníkům lesů v závislosti na lesní ploše v souladu s plány obhospodařování lesů.

Francouzský režim, značka Bas Carbone, umožňuje soukromým a veřejným činnostem dobrovolně kompenzovat emise skleníkových plynů spojené s jejich prováděním prostřednictvím finanční podpory environmentálních služeb (nízkouhlíkové činnosti) v oblasti hospodaření v lesích ve Francii.

V roce 2019 zahájilo **Portugalsko** pilotní program zaměřený na hrazení lesních ekosystémových služeb ve dvou přírodních parcích, které zahrnují obnovení přirozené podoby eukalyptových plantáží, výsadbu původních druhů a rozvoj jiných produktů než dřevo.

V Německu přiznávají **spolkové právní předpisy o vodě** vlastníkům lesů nárok na kompenzace za omezení týkající se obhospodařování lesů v oblastech, v nichž je stanovena ochrana podzemní vody.

V rámci **iniciativy „Green heart of cork“ vyvinuté organizací WWF Mediterranean** vyplácela jedna soukromá společnost vyrábějící nápoje vlastníkům lesní půdy podporu na ochranu zvodně, kterou využívala v rámci svého výrobního procesu.

Pokud jde o politiky EU, společná zemědělská politika (SZP) již prostřednictvím vnitrostátních programů rozvoje venkova poskytuje finanční podporu lesům a lesnickému hospodářství, zejména pro účely adaptace a zvýšení odolnosti vůči rizikům souvisejícím s klimatem. V letech 2014–2020 bylo prostřednictvím opatření v oblasti lesnictví v rámci SZP vyčleněno 6,7 miliardy EUR na podporu politických cílů EU, převážně na zalesňování (27 %), prevenci lesních požárů a katastrof (24 %) a investice s cílem zajistit odolnost a ekologické a sociální funkce (19 %). Míra využívání opatření v oblasti lesnictví však byla nízká a během programového období značně klesla. Důvodem je například nedostatek znalostí potřebných ke zvládnutí správních postupů za účelem podání žádosti o přístup k prostředkům v kombinaci s nedostatečnou atraktivitou prémie a nedostatečnou podporou v oblasti budování kapacit prostřednictvím poradenských služeb,

⁴⁹ Projekty programu Horizont: InnoForest, SINCERE.

jakož i omezené pokyny týkající se toho, jak provádět činnosti a opatření k adaptaci na změnu klimatu v odvětví lesnictví s cílem předcházet rizikům a snižovat je (např. přírodní požáry, eroze půdy, choroby, záplavy).

Nová SZP (na období 2023–2027) nabízí větší flexibilitu při navrhování zásahů souvisejících s lesy podle vnitrostátních potřeb a specifík při současném snižování byrokracie, přičemž propojuje a zajišťuje synergický přístup mezi Zelenou dohodou pro Evropu, vnitrostátními politikami v oblasti lesnictví a *acquis* EU v oblasti životního prostředí a klimatu. Komise bude usilovat o **zvýšení míry využívání fondů pro rozvoj venkova, které jsou pro účely této strategie dostupné.**

Doporučení členským státům ohledně strategických plánů SZP pro období 2023–2027 vybídla k řádnému zohlednění lesů. Členské státy obdržely specifická doporučení ohledně lesů a odvětví lesnictví. Tato doporučení jsou především zaměřena na podporu udržitelného obhospodařování lesů a udržitelného zalesňování a opětovného zalesňování, posílení multifunkčnosti a úlohy lesů jako úložiště uhlíku, ochranu lesů a obnovu lesních ekosystémů s cílem zajistit dobrý stav stanovišť a druhů, vytvoření odolnosti lesů vůči změně klimatu a posílení socioekonomického rozvoje venkovských oblastí.

Další opatření musí být přijata členskými státy za účelem lepšího zapojení zúčastněných stran z odvětví lesnictví do vypracovávání strategických plánů SZP na úrovni členských států. Komise poskytne nové prostředky pro sdílení informací o osvědčených postupech za účelem lepšího navrhování a provádění zásahů souvisejících s lesy, které podpoří výměnu mezi odborníky v členských státech, poskytnou demonstrační nástroje pro konzistentní využívání financování a podpoří vytváření místních a regionálních sítí, včetně demonstračních iniciativ *in situ*. Při hodnocení strategických plánů SZP bude Komise věnovat pozornost zejména opatřením týkajícím se lesů, které mají silné synergie s cíli EU v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti.

Ve světle ambicióznějších cílů EU v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti jsou **členské státy výslovně vybízeny, aby v souladu se svými vnitrostátními podmínkami vytvořily režim plateb za ekosystémové služby pro vlastníky a správce lesů za účelem pokrytí ušlých nákladů a příjmů**, podobně, jako je tomu u vnitrostátních režimů plateb uvedených v příkladech, jako je finský program METSO. **Členské státy se rovněž vybízejí k urychlení zavádění nízkouhlíkových zemědělských postupů, například prostřednictvím ekorežimů pro zásahy v oblasti agrolesnictví nebo rozvoje venkova**, které slouží k pokrytí investic na zalesňování a opětovné zalesňování šetrné k biologické rozmanitosti, investic do agrolesnictví a jiných neproduktivních investic vynaložených na cíle týkající se životního prostředí a klimatu. S cílem podpořit členské státy poskytne Komise **poradenství a technické pokyny týkající se zřízení režimu platby za ekosystémové služby.**

Komise rovněž přijme **iniciativu v oblasti uhlíkového zemědělství**, která byla oznámena ve strategii „Od zemědělce ke spotřebiteli“ a jejímž cílem bude dále podporovat nový ekologický model, který odměňuje postupy správců půdy, včetně správců a vlastníků lesů, šetrné ke klimatu a životnímu prostředí, a to na základě jejich přínosů z hlediska klimatu. Odměňováním úsilí o zmírnění změny klimatu prostřednictvím motivačních plateb nebo vystavováním obchodovatelných uhlíkových certifikátů se vytvoří nový obchodní model, jehož cílem je poskytnout nový zdroj příjmů pro zemědělce, správce lesů a půdy, kteří provádějí udržitelné činnosti vedoucí k pohlcování a ukládání uhlíku.

Režimy uhlíkového zemědělství mohou být podporovány prostřednictvím veřejných politik a soukromých iniciativ. Kromě toho může mít veřejná podpora rovněž podobu čistě vnitrostátního

financování na základě pokynů o státní podpoře, zejména na základě pokynů EU k odvětví zemědělství a lesnictví, které jsou v současné době předmětem přezkumu a které zahrnují širokou škálu opatření týkajících se lesnictví, včetně například investiční podpory na zlepšení odolnosti a environmentální hodnoty lesních ekosystémů nebo podpory na lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochranu lesů. Komise zkoumá, jak v nadcházející revizi pokynů pro státní podporu usnadnit využívání vnitrostátních prostředků na opatření v oblasti lesnictví a lépe je zacílit na ekosystémové služby.

Kromě toho mohou soukromé iniciativy financovat režimy uhlíkového zemědělství prostřednictvím vystavování uhlíkových certifikátů, se kterými lze obchodovat na trzích. Příjemci by obdrželi platby vázané na dosažené výsledky, což zajistí cílenější využívání příslušných prostředků na zamýšlené klimatické a environmentální cíle, jako je poskytování ekosystémových služeb. Uhlíkové zemědělství může tudíž představovat potenciální klíč k dosažení a provedení cílů, na nichž je tato strategie založena.

Komise dále vypracovává regulační rámec pro certifikaci pohlcování uhlíku, jak je oznámeno v akčním plánu pro oběhové hospodářství.

V kontextu **dlouhodobé vize pro venkovské oblasti** bude podporována síť venkovských oblastí a obcí tvořených dominantně lesy s cílem dát prostor lesním venkovským oblastem, zajistit jejich zastoupení v klíčových iniciativách (Středisko pro sledování venkovských oblastí, portál ENRD⁵⁰) a usnadnit konkrétní posouzení skutečného stavu a potřeb lesních oblastí v celé EU.

Komise:

1. Navrhne **právně závazný nástroj pro obnovu ekosystémů**, včetně lesních ekosystémů, do konce roku 2021.
2. Vypracuje **pokyny týkající se definice původních a přírodních lesních porostů**, včetně jejich **definice, mapování, monitorování a přísné ochrany**, do roku 2021.
3. **Společně s členskými státy a v úzké spolupráci s různými zúčastněnými stranami v odvětví lesnictví určí další ukazatele, jakož i prahové hodnoty nebo rozmezí pro udržitelné obhospodařování lesů**, a posoudí, jak by mohly být co nejlépe používány – zpočátku na bázi dobrovolnosti –, do konce 1. čtvrtletí roku 2023.
4. Vypracuje **pokyny o zalesňování a opětovném zalesňování šetrném k biologické rozmanitosti** do konce prvního čtvrtletí roku 2022.
5. Vypracuje definici a přijme pokyny týkající se **přírodě blízkého lesnictví** do konce 2. čtvrtletí roku 2022, **jakož i dobrovolného systému certifikace přírodě blízkého lesnického hospodaření** do konce 1. čtvrtletí roku 2023.
6. Poskytne **pokyny a podpoří výměnu poznatků v oblasti osvědčených postupů, pokud jde o přizpůsobování se změně klimatu a odolnost vůči ní**, mimo jiné za použití platformy Climate-ADAPT.
7. Doplní **revizi právních předpisů o reprodukčním materiálu lesních dřevin** opatřeními na podporu produkce a odbytu reprodukčního materiálu lesních dřevin přizpůsobeného budoucím klimatickým podmínkám do roku 2022.
8. Podpoří **zásahy týkající se lesů v rámci budoucí SZP (2023–2027)** v souvislosti s cíli stanovenými Zelenou dohodou pro Evropu, zejména **vytvoření režimů plateb za ekosystémové služby a zavedení nízkouhlíkových zemědělských postupů**, a prostřednictvím jiných finančních nástrojů EU (např. politika soudržnosti, program LIFE, Horizont Evropa, přeshraniční programy spolupráce EU (Interreg)).
9. **Poskytne poradenství a technické pokyny ohledně vytvoření režimu platby za ekosystémové služby** do listopadu 2021.
10. Podpoří systémy odměňování související s lesy v akčním plánu jak pro **uhlíkové zemědělství, tak pro certifikaci pohlcování uhlíku**, který má být přijat do konce roku 2021.

⁵⁰ <https://enrd.ec.europa.eu/>.

11. Provede **studii týkající se výzkumu chování, pokud jde o využívání veřejných prostředků správci lesů** s cílem lépe identifikovat další možnosti zlepšení politiky.
12. **Zjistí a bude řešit možné překážky ve stávajících právních předpisech EU a pokynech o státní podpoře** s cílem poskytnout odpovídající veřejnou podporu pro služby, které jsou veřejně prospěšné.

4. Strategické monitorování lesů, podávání zpráv a sběr údajů o lesích

Informace o stavu lesů v EU, o jejich sociální a ekonomické hodnotě, jakož i o tlacích, jimž čelí, a ekosystémových službách, které poskytují, jsou v současné době kusé. Od roku 2007, kdy pozbylo platnosti nařízení o monitorování lesů a environmentálních interakcí ve Společenství (Forest Focus)⁵¹, neexistují souhrnné požadavky na podávání zpráv. Kromě toho existují problémy týkající se používání dat z dálkového průzkumu v kombinaci s daty z pozemního průzkumu (tj. nedostatečná interoperabilita, chybějící společné definice, nejednoznačnost interpretace údajů, nedostatečně dlouhá a srovnatelná časová řada s velmi vysokým rozlišením, omezené údaje o současných standardních lesních produktech z programu Copernicus). Rovněž neexistuje dostatečné plánování v oblasti lesnictví, které by se koordinovaným způsobem zabývalo multifunkčností lesů v EU a poskytlo o ní komplexní představu, zejména pokud jde o zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, ekologický stav lesů, prevenci a kontrolu škod na lesích a poptávku a nabídku po lesní biomase pro různé socioekonomické účely. V kombinaci s potřebou disponovat podrobnějšími ukazateli a prahovými hodnotami pro udržitelné obhospodařování lesů, pokud jde o některé aspekty týkající se klimatu a biologické rozmanitosti, to vede k situaci, kdy se na jedné straně členské státy dohodly na úrovni EU, že budou při přechodu EU na klimaticky neutrální ekonomiku ve značné míře spoléhat na lesní hospodářství a bioekonomiku založenou na lesích.

Na druhé straně existuje několik roztržštěných mechanismů monitorování a podávání zpráv, ale žádný strategický rámec, který by je spojoval a umožnil by komplexně a společně s členskými státy prokázat, že je EU na správné cestě a že lesy mohou skutečně dostát četným požadavkům a plnit své různorodé funkce. **Strategické plánování v oblasti lesnictví ve všech členských státech EU na celostátní a případně regionální úrovni**, které je založeno na spolehlivém monitorování a údajích, transparentní správě a koordinované výměně na úrovni EU, je nezbytné k zajištění toho, aby mohly být splněny společně dohodnuté cíle EU, zejména pokud jde o přechod na klimaticky neutrální ekonomiku a dosažení cílů v oblasti biologické rozmanitosti a oběhového hospodářství, včetně cílů týkajících se pohlcování uhlíku stanovených v návrhu na revidované nařízení o využívání půdy, změny ve využívání půdy a lesnictví.

Za tímto účelem a s přihlédnutím k posouzení dopadů **Komise předloží legislativní návrh týkající se rámce pro monitorování lesů, podávání zpráv a sběr údajů o lesích**. Vytvoří se tak **celounijní integrovaný rámec pro monitorování lesů**, který bude využívat technologie pro dálkový průzkum a geoprostorové údaje spojené s pozemním monitorováním, což zlepší přesnost monitorování. S výhradou posouzení dopadů a konzultace a při plném respektování zásady subsidiarity by tento rámec rovněž zahrnoval **strategické plány pro lesy**, které by byly vypracovány příslušnými vnitrostátními a případně regionálními orgány. Tento návrh vytvoří rámec pro účinnější koordinaci opatření při plném respektování kompetencí členských států v této oblasti.

⁵¹ Nařízení o monitorování lesů a environmentálních interakcí ve Společenství (Forest Focus) (2152/2003) bylo v platnosti v období 2003–2007 a přispělo k „vytvoření programu pro monitorování lesů a environmentálních interakcí za účelem ochrany lesů Společenství“. Tento program se opíral o výsledky dvou předchozích nařízení Rady o monitorování dopadů znečištění ovzduší (nařízení Rady (EHS) č. 3528/86) a požárů (nařízení Rady (EHS) č. 2158/92) na lesní ekosystémy. Zpráva o provádění programu „Forest Focus“ je k dispozici zde: <https://ec.europa.eu/environment/archives/forests/ffocus.htm>.

Pokud jde o monitorování, důraz by měl být kladen na pravidelné a častější, nákladově efektivní podávání zpráv a aktualizaci údajů o prioritních tématech EU v rámci dotčené politiky, jakou jsou dopady klimatické změny, biologická rozmanitost, zdraví, škody, invazivní nepůvodní druhy, obhospodařování lesů a využívání biomasy pro různé socioekonomické účely. Monitorování je třeba provádět při zajištění vysokého prostorového a časového rozlišení. Obzvláště důležitá je včasnost, rovněž z důvodu rychlého rozvoje přírodních škodlivých činitelů v lesích. Tento rámec bude využívat složky Kosmického programu EU a ke zlepšení těchto postupů by měl využívat služby programů Galileo a Copernicus⁵².

Bude vypracován seznam parametrů, které jsou relevantní pro harmonizované monitorování na úrovni EU, a budou shromažďovány a vykazovány údaje na základě existujících ukazatelů a monitorovacích systémů na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU (např. Evropský systém informací o lesních požárech⁵³) při respektování zásady „pouze jednou“ stanovené v nařízení o jednotné digitální bráně. Posoudí a zváží se možnosti týkající se nových parametrů a ukazatelů monitorování prostřednictvím konzultací s členskými státy, s podporou expertů, s využitím výzkumu a dalších prostředků a budou začleněny do monitorovacích systémů, budou-li k dispozici. Nový rámec pro monitorování by rovněž mohl využít iniciativu EU Cíl Země (DestinE)⁵⁴ ve formě specifického digitálního dvojčete, což lze považovat za novou zásadní změnu v modelování systému a asimilaci dat týkajících se Země napříč různými, avšak vzájemně propojenými tematickými oblastmi⁵⁵.

Systém informací o lesích v Evropě (FISE) bude zdokonalen tak, aby se stal základním pilířem pro harmonizované údaje o lesích v Evropě. Integrovaný systém monitorování lesů bude proto začleněn do systému FISE a jeho výsledky budou zpřístupněny prostřednictvím tohoto informačního systému. Komisí vedené Středisko pro sledování odlesňování, znehodnocování lesů, změn v lesním porostu ve světě a souvisejících faktorů⁵⁶ vypracuje monitorovací nástroje pro lesy založené na sledování Země, které mohou být zprovozněny programem Copernicus a začleněny do systému FISE jako součást integrovaného systému pro monitorování lesů.

Každoročně bude vypracováván a aktualizován přehled klíčových ukazatelů, jako jsou data z dálkového průzkumu, která jsou snadno dostupná. S přihlédnutím k rizikům a rychle se měnící situaci v lesích EU budou součástí výročních zpráv rovněž údaje o narušení lesů a aktualizovaná posouzení rizik. Pokud jde o ukazatele, u kterých je k jejich konsolidaci zapotřebí více času, bude přehled vypracováván každých 6 let. Tento přehled rovněž přispěje k pravidelným postupům monitorování, jako jsou cíle OSN v oblasti udržitelného rozvoje, 8. akční program pro životní prostředí a evropský semestr. Na přípravě těchto zpráv se bude podílet budoucí evropské partnerství v oblasti lesnictví. U všech zprávy FISE uvedených výše budou k dispozici stručné

⁵² Data nebo produkty a umělá inteligence z družic Sentinel programu Copernicus jsou již používány na evropské úrovni a na úrovni členských států, například k soustavnému poskytování soupisů lesů v Portugalsku, identifikaci využívání (změn) půdy, jakož i k ověření zdravotního stavu stromů na podporu správců lesů a průmyslu v oblasti výroby buničiny a papíru. Ve Švédsku umožnily informace získané na základě satelitních snímků odhalit nezákonné kácení, které je nyní již vzácné, a špatné postupy obhospodařování, a to od roku 2000. V Rumunsku je v původním lesním porostu prováděn projekt „smart forest“ s cílem upozornit lesní stráž na potenciální nezákonnou těžbu dřeva. Takové příklady již nejsou výjimkou a posouvají obhospodařování lesů do digitální éry.

⁵³ <https://effis.jrc.ec.europa.eu>.

⁵⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/destination-earth>

⁵⁵ Pokud jde o informační technologie řízené Komisí, vývoj informační technologie a volby zadávání zakázek budou předmětem předběžného schválení Výborem Evropské komise pro informační technologie a kybernetickou bezpečnost.

⁵⁶ [Zintenzivnění opatření EU na ochranu a obnovu světových lesů.](#)

přehledy. Je stěžejní zajistit, aby znalosti a informace vycházející z vědeckých poznatků byly zpřístupněny všem. Vlastníci a správci lesů, občanská společnost nebo místní akční skupiny se vyzývají k využívání těchto zpráv a pořádání veřejných informačních setkání ve svých zemích nebo komunitách s cílem zvýšit povědomí o evropských lesích.

Občané a komunity budou rovněž zapojeni do monitorování stromů, které byly vysazeny jako příspěvek k závazku vysadit nejméně 3 miliardy dalších stromů do roku 2030, prostřednictvím internetových stránek MapMyTree. Praktické rady týkající se výsadby stromů budou poskytnuty prostřednictvím specializované platformy.

Při plném respektování zásady subsidiarity budou vnitrostátní orgány nebo regionální orgány členských států vypracovávat strategické plány. Tyto plány stanoví **strategickou vizi členských států pro jejich lesy a odvětví založená na lesnictví** na dalších 10, 30 a 50 let. Nebudou podléhat schválení Komise, ale budou obsahovat společné prvky a obecnou strukturu, které budou vypracovány ve spolupráci s členskými státy a s výhradou posouzení dopadů a zapojení zúčastněných subjektů s cílem umožnit srovnání a poskytnout komplexní představu o stavu, dosavadním vývoji a budoucím vývoji lesů v EU, jak jej plánují členské státy.

Kromě toho by měl v souladu se strategií EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 podíl lesních ploch, na něž se vztahují **lesní hospodářské plány**, zahrnovat všechny obhospodařované veřejné lesy a zvýšený počet soukromých lesů.⁵⁷ To by pomohlo vlastníkům a správcům lesů účinně převést politické cíle a strategické priority stanovené na unijní, vnitrostátní a regionální úrovni do praxe. Lesní hospodářské plány by měly zahrnovat posouzení a řízení rizik souvisejících s lesy a rovněž lépe integrovat údaje o biologické rozmanitosti. V rámci přípravy nového legislativního nástroje pro monitorování lesů EU Komise na základě zkušeností s předchozí lesní strategií EU⁵⁸ provede srovnávací posouzení požadavků a kritérií zahrnutých v lesních hospodářských plánech a zváží stanovení dalších kritérií v úzké spolupráci s členskými státy za účelem zajištění toho, aby plány splňovaly cíle této strategie týkající se klimatu, biologické rozmanitosti, bioekonomiky a rozvoje společnosti a venkova. Dále bude v rámci posouzení zváženo, jakým způsobem bude správcům lesů poskytnuta podpora a poradenství při vytváření těchto plánů.

Nový právní rámec bude podpořen komplexním systémem správy v aktualizovaném inkluzivnějším a ucelenějším rámci EU pro správu lesů, jak je uvedeno v oddílu 6. Jako součást tohoto rámce EU bude vytvořena specializovaná skupina zahrnující klíčové experty a síť v oblasti monitorování a plánování v odvětví lesnictví, které pomohou určit a definovat společný seznam metod a ukazatelů k monitorování, stanovit pracovní programy a určit potřeby a pokrok v oblasti výzkumu.

Komise:

1. Předloží návrh na vypracování **nového legislativního návrhu týkajícího se monitorování lesů, podávání zpráv a sběrů údajů o lesích na úrovni EU** s cílem zajistit koordinované monitorování lesů, sběr údajů a systém podávání zpráv o lesích na úrovni EU. V rámci této činnosti vypracují příslušné orgány členských států **strategické plány pro lesy** týkající se lesů a odvětví založených na lesnictví při plném respektování zásady subsidiarity a Smlouvy do konce prvního čtvrtletí roku 2023

⁵⁷ Lesní hospodářské plány a požadavky na tyto plány již v několika členských státech existují a posouzení Komise z nich budou vycházet. Viz: Přehled požadavků na lesní hospodářské plány: fmp.table.pdf.europa.eu.

⁵⁸ COM(2013) 659 final.

2. **V rámci systému informací o lesích v Evropě (FISE) na základě zlepšených produktů programu Copernicus a dalších dat z dálkového průzkumu a pozemního monitorování posílí stávající monitorování dopadů změny klimatu a dalších přírodních nebo lidmi způsobených narušení na lesy.**
3. **Bude vypracovávat a zveřejňovat pravidelné zprávy a souhrnné přehledy o lesích v EU za podpory širšího evropského partnerství v oblasti lesnictví.**
4. **Prostřednictvím svého Společného výzkumného střediska⁵⁹ vytvoří evropské partnerství v oblasti lesnictví s cílem podpořit vypracování nových ukazatelů založených na dálkovém průzkumu a nejnovějších výsledcích výzkumu.**

5. Kvalitní program pro výzkum a inovace pro zlepšení našich znalostí o lesích

Výzkum a inovace jsou určujícími faktory pro dosažení ambiciózních cílů strategie. Komise bude prostřednictvím programu Horizont Evropa dále podporovat příspěvek lesů EU založený na vědeckých poznatcích k cílům klimatické neutrality a odolnosti vůči změně klimatu stanoveným v Zelené dohodě pro Evropu. Výzkum a inovace týkající se lesů budou podporovány prostřednictvím tematického klastru zaměřeného na „*potraviny, bioekonomiku, přírodní zdroje, zemědělství a životní prostředí*“. Tento klaster poskytuje příležitosti k posílení a vytvoření součinnosti mezi environmentálními, sociálními a hospodářskými cíli lesů a k usměrnění lidských hospodářských činností tak, aby byly udržitelné.

Výzkum a inovace **zvýší účinnost posíleného udržitelného obhospodařování lesů za měnících se klimatických podmínek** mimo jiné tím, že prohloubí poznatky o dopadech změny klimatu, čímž přispěje k větší rozmanitosti lesů a genetických zdrojů, a poskytne na důkazech založené a v praxi proveditelné pokyny pro zmírnění změny klimatu a přizpůsobení se této změně v souladu s cíli v oblasti biologické rozmanitosti. Cílem holistického přístupu k novým a nově se objevujícím škůdcům a chorobám bude omezit biotické škodlivé činitele a snížit rizika. Řádná obnova lesů a půd přizpůsobená stanovištím bude podpořena mimo jiné prostřednictvím výzkumných a inovačních misí zaměřených na zdravou půdu a potraviny. Bude se usilovat o získání hlubších poznatků o původních a přírodních lesních porostech a jejich funkcí v oblasti biologické rozmanitosti a klimatu.

Četné **přínosy lesních ekosystémových služeb** a jejich vzájemná závislost budou dále zkoumány interdisciplinárním a integrovaným způsobem s cílem zvýšit přidanou hodnotu udržitelných a multifunkčních lesů a maximalizovat jejich přínosy pro společnost. Bude posílen výzkum a inovace agrolesnických systémů a dalších stromů mimo lesy.

Cílené investice do lepšího využívání údajů a rozvoj infrastruktur, technologií a modelů správy **urychlí používání digitálních inovací** v lesnictví, ve venkovských oblastech a napříč hodnotovými řetězci.

Za účelem **posílení spolupráce EU** budou navržena výzkumná a inovační partnerství v oblasti lesnictví, jejichž cílem bude překonat roztříštěnost veřejného výzkumu v EU a posílit činnost týkající se výzkumných priorit, která vyžaduje intenzivnější koordinaci. Příspěvek v maximální výši 1 miliardy EUR z programu Horizont Evropa bude kombinován s doplňkovými soukromými investicemi v rámci budoucího partnerství v oblasti evropského oběhového

⁵⁹ Komise bude prostřednictvím svého Společného výzkumného střediska provádět vědecký výzkum a řídit vědecké poznatky s cílem podpořit provádění Lesní strategie, včetně vypracování metod pro evropské monitorování lesů s využitím dálkového průzkumu a posouzení stavu lesů a tlaků na ně s využitím kombinace dálkového průzkumu a statistických údajů.

biohospodářství s cílem podpořit inovační biomateriály a bioprodukty účinně využívající zdroje, které mají silný potenciál nahradit fosilní ekvivalenty. Projekty v oblasti lesnictví by měly pomoci diverzifikovat příjem vlastníků a správců lesů a zvýšit udržitelnost a oběhovost hospodářství založeného na lesích.

Komise bude spolupracovat s členskými státy na posílení role lesnictví v rámci Evropského inovačního partnerství v oblasti zemědělství. Cílem bude **urychlit zavádění inovací v oblasti lesnictví, prosazovat výměnu poznatků, spolupráci, vzdělávání, odbornou přípravu a poradenství**, a podpořit tak lepší postupy týkající se udržitelného obhospodařování lesů a rozvinout sociálně-ekonomický a environmentální potenciál lesů ve venkovských oblastech.

Komise:

1. Vypracuje program pro výzkum a inovace „**Plánování budoucnosti našich lesů**“ ve spolupráci s členskými státy a zúčastněnými stranami, s nimiž společně určí mezery ve výzkumu a budoucí priority pro lesnictví a odvětví založená na lesnictví.
2. Podpoří **navrhování a provádění strategií pro obnovu lesů** založené na důkazech, do něhož se zapojí společnost a které bude probíhat v různých ekologických a socioekonomických kontextech, mimo jiné prostřednictvím plánovaných výzkumných a inovačních misí zaměřených na zdraví lesních půd.
3. **Posílí spolupráci EU** návrhem na výzkumné a inovační partnerství v oblasti lesnictví, včetně stěžejních iniciativ týkajících se testování a demonstrace řešení ve vybraných klíčových strategických oblastech.
4. Prostřednictvím klastru „Civilní bezpečnost pro společnost“ v rámci programu Horizont Evropa **provede doplňková opatření na podporu politik pro snižování rizika katastrof** (včetně lesních požárů) s cílem posílit kapacity v oblasti řízení a správy rizik a odolnosti vůči rizikům.
5. Vypracuje **občanský vědecký program pro biologickou rozmanitost lesů**, který zapojí občany a občanskou společnost zejména do monitorování biologické rozmanitosti lesů.

6. Inkluzivní a ucelený rámec EU pro správu lesů

Širší příspěvek lesů k cílům stanoveným Zelenou dohodou pro Evropu, jak jsou představeny v této strategii, včetně cílů týkajících se klimatu, biologické rozmanitosti a udržitelné bioekonomiky, vyžaduje inkluzivnější a lépe koordinovanou strukturu správy lesů EU, která bude zohledňovat všechny cíle nové Lesní strategie EU a jejich vzájemné propojení. Měla by být zajištěna posílená koordinace různých politik a usnadněna multidisciplinární výměna za účasti široké škály odborníků a zúčastněných subjektů. Vzhledem ke zvyšujícímu se zájmu evropské veřejnosti o budoucnost lesů EU by rovněž měla být zaručena transparentnost správy tak, aby každý mohl sledovat, jak je Komise a členskými státy při plnění cílů nové lesní strategie EU poskytována pomoc.

V tomto duchu Komise navrhne systém správy lesů EU, který bude podporovat soudržnost politiky a synergie mezi různými funkcemi, jež musí lesy v rámci udržitelné a klimaticky neutrální evropské ekonomiky plnit, ponechá členskými státy, vlastníky a správcům lesů, průmyslu, akademické obci a občanské společnosti inkluzivní prostor k diskusi o záležitostech týkajících se politiky v oblasti lesnictví a zároveň zabrání překrývání struktur.

Pokud jde o dialog s členskými státy založený na rozsáhlých zkušenostech a spolupráci v rámci Stálého lesnického výboru a pracovní skupiny pro les a přírodu, Komise navrhne aktualizovanou správu, v jejímž rámci se tyto dvě skupiny sloučí do jediné skupiny odborníků, která bude disponovat mandátem odrážejícím všechny environmentální, sociální a hospodářské cíle nové lesní strategie EU, a v níž bude zajištěno členství mnoha zástupců členských států z různých

ministerstev. Za tímto účelem a s cílem vyhnout se vytvoření další struktury bude Komise spolupracovat s členskými státy na revizi jednatého řádu Stálého lesnického výboru nebo podle potřeby stanovit další opatření. Rovněž budou vytvořeny lepší synergie mezi skupinou odborníků pro odvětví založená na lesnictví a související odvětvové otázky.

Pokud jde o zapojení občanské společnosti, vlastníků a správců lesů, průmyslu a akademické obce, Komise zaujme podobný přístup a bude se opírat o zkušenosti stávající skupiny pro občanský dialog o lesním hospodářství a zpracování korku a pracovní skupiny pro les a přírodu, z nichž vytvoří jednu skupinu s revidovaným mandátem, širší členskou základnou a zaměřím na provádění nové Lesní strategie EU.

Komise zajistí konání pravidelných společných schůzí obou skupin alespoň dvakrát za rok a zaváže se k plné transparentnosti diskusí. Komise rovněž vyzývá členské státy ke zřízení širokých platform dialogu pro více zúčastněných stran za účelem vedení diskusí a informování o evropských, vnitrostátních a místních politikách v oblasti lesnictví.

Takto posílená struktura řízení umožní prohloubit dialog, prolomit bariéry a v duchu Zelené dohody pro Evropu a nové lesní strategie EU plně zohlednit synergie mezi rozvojem venkova, udržitelnou lesní bioekonomikou a zvýšenými ambicemi EU v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti.

Komise bude rovněž podporovat vytvoření „poradenských služeb pro lesnictví“ v členských státech, které budou obdobou poradenských služeb pro zemědělství existujících v rámci SZP.

7. Posílení provádění a prosazování stávajícího *acquis* EU

Provádění a prosazování *acquis* EU v oblasti lesů a obhospodařování lesů je třeba posílit. Směrnice o ochraně přírodních stanovišť⁶⁰ a směrnice o ochraně ptáků⁶¹ stanoví ochranu celé řady lesních stanovišť a živočišných a rostlinných druhů spojených s lesy. Směrnice o odpovědnosti za životní prostředí⁶² požaduje prevenci a nápravu škod na životním prostředí včetně lesních stanovišť⁶³. Směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí⁶⁴ stanoví trestní stíhání určitého jednání, které zahrnuje poškození chráněných lesů⁶⁵. V rámci Zelené dohody pro Evropu hodlá Komise navrhnout revizi s cílem posílit posledně uvedenou směrnici. Směrnice o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí⁶⁶ a směrnice o posuzování vlivů na životní prostředí⁶⁷ jsou relevantní pro některé plány, programy a projekty v oblasti lesnictví. Směrnice o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí⁶⁸ stanoví zpřístupnění informací o životním prostředí, včetně plánů obhospodařování lesů.

⁶⁰ Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992.

⁶¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků.

⁶² Směrnice 2004/34/ES o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí.

⁶³ Viz obecné zásady Komise za účelem dosažení jednotného chápání pojmu „škoda na životním prostředí“, jak je definován ve směrnici o odpovědnosti za životní prostředí (C(2021)1860 final), zejména v jejích odstavcích 15, 18 a 90.

⁶⁴ Směrnice 2008/99/ES o trestněprávní ochraně životního prostředí.

⁶⁵ Viz například čl. 3 písm. h) směrnice 2008/99/ES.

⁶⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí.

⁶⁷ Směrnice 2011/92/EU o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí.

⁶⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/4/ES ze dne 28. ledna 2003 o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí⁶⁸ a o zrušení směrnice Rady 90/313/EHS.

Nařízení EU o dřevu⁶⁹ zakazuje vstup nezákonně vytěženého dřeva do EU a stanoví povinnosti pro hospodářské subjekty, které uvádějí dřevo a dřevařské výrobky na trh EU. Komise dokončuje kontrolu účelnosti tohoto nařízení a nařízení o prosazování práva, správě a obchodu v oblasti lesnictví⁷⁰ a své závěry a návrh na zlepšení předpisů proti odlesňování a znehodnocování lesů předloží později v roce 2021.

Nezákonná těžba dřeva je obzvláště znepokojující v případě původních a přírodních lesních porostů nebo lesních stanovišť, z nichž zbývá jen velmi malá plocha vzhledem k nenapravitelnosti újmy. Špatné provádění relevantního *acquis* může rovněž způsobit odlesňování nebo nedostatečné zlepšení stavu lesů z hlediska ochrany. Komise bude usilovat o zlepšení dodržování právních předpisů na vnitrostátní úrovni zintenzivněním dialogu s jednotlivými příslušnými orgány členských států a úzkou spoluprací s členskými státy a evropskými sítěmi agentur pro životní prostředí, inspektorů, policie, státních zástupců a soudců, vypracováním pokynů, které již byly připraveny ve spolupráci s těmito stranami a byly jimi schváleny⁷¹, jakož i posílením prosazování právních předpisů, mimo jiné využitím řízení o nesplnění povinnosti. Komise již zahájila řízení o nesplnění povinnosti v souvislosti s činnostmi v lesním hospodářství, které jsou v rozporu se směrnicí o ochraně přírodních stanovišť a směrnicí o ochraně ptáků, směrnicí o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí, nařízením EU o dřevu a směrnicí o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí.

Komise bude podporovat využívání zpravodajství o Zemi v členských státech⁷² a na úrovni EU vytvořením své vlastní kapacity k využívání zpravodajství o Zemi pro zajištění dodržování environmentálních předpisů⁷³. Poskytne rovněž aktualizované pokyny ohledně výkladu některých ustanovení týkajících se lesů, jako jsou pravidla na ochranu druhů v rámci směrnice o ochraně přírodních stanovišť⁷⁴ a ustanovení o ochraně lokalit sítě Natura 2000, a uplatňování právních předpisů v oblasti ochrany přírody na lesy⁷⁵. Komise bude rovněž vybízet příslušné orgány členských států k využívání dostupné technické pomoci, jako je program peer-to-peer TAIEX EIR⁷⁶, a nástroje pro technickou podporu, který podporuje členské státy při navrhování a provádění reforem⁷⁷.

⁶⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 995/2010 ze dne 20. října 2010, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky.

⁷⁰ Nařízení Rady (ES) č. 2173/2005 ze dne 20. prosince 2005 o zavedení režimu licencí pro prosazování práva, správu a obchod v oblasti lesnictví (FLEGT) pro dovoz dřeva do Evropského společenství.

⁷¹ Viz zajišťování dodržování environmentálních předpisů na venkově – Úřad pro publikace EU (europa.eu) a pokyny v oblasti potírání trestné činnosti proti životnímu prostředí a souvisejícího porušování předpisů: Circabc (europa.eu).

⁷² Rámcový program partnerství pro rozšiřování základny uživatelů Copernicus již podporuje pilotní vnitrostátní platformy pro informování o lesích a využívání zpravodajství o Zemi za účelem boje proti nezákonné těžbě dřeva v lesích (trestná činnost v oblasti lesnictví).

⁷³ Viz sdělení „Opatření EU ke zlepšení dodržování právních předpisů v oblasti životního prostředí a správy věcí veřejných v této oblasti“, COM(2018) 10 final.

⁷⁴ Viz „pokyny k přísné ochraně živočišných druhů v zájmu Společenství podle směrnice 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť“ na https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/guidance/index_en.htm, které jsou předmětem revize.

⁷⁵ Viz „Péče o lokality Natura 2000: ustanovení článku 6 směrnice o „ochraně přírodních stanovišť“ 92/43/EHS“, „Metodické pokyny k ustanovením čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o ochraně přírodních stanovišť 92/43/EHS“ (v současné době předmětem revize) a pokyny pro síť Natura 2000 a lesy na https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

⁷⁶ Nástroj TAIEX EIR P2P usnadňuje výměnu mezi vnitrostátními orgány a umožňuje jim předávat si poznatky. Může rovněž na žádost útvarů Evropské komise pořádat akce na základě přístupu „shora dolů“ (TAIEX strategic).

⁷⁷ Podpora v rámci nástroje pro technickou podporu je poskytována na základě žádosti a zahrnuje širokou řadu oblastí politik, včetně provádění *acquis* EU, prosazování právních předpisů týkajících se životního

Boj proti trestné činnosti proti životnímu prostředí⁷⁸ je prioritou v nejnovější zprávě Europolu o posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti (SOCTA) z roku 2021 a v nové strategii EU pro boj proti organizované trestné činnosti na období 2021–2025⁷⁹.

Vzhledem k tomu, že případy nezákonné těžby jsou oznamovány rovněž u výrobků ze dřeva, které byly uvedeny na trh jako splňující požadavky nařízení EU o dřevu, je zapotřebí, aby členské státy zajistily lepší monitorování a prosazování právních předpisů. Tyto činnosti by zahrnovaly kontrolu toho, zda informace v rámci systémů certifikace poskytují hospodářským subjektům nezbytné informace pro zajištění úplného souladu s nařízením EU o dřevu.

Dále bude Komise analyzovat, zda je vhodné zavést minimální normy pro systémy certifikace třetích stran s cílem zajistit přiměřené normy spolehlivosti, transparentnosti a nezávislého auditu.

Kromě toho bude Komise podporovat úlohu občanské společnosti jako strážce dodržování předpisů a bude spolupracovat s členskými státy na zlepšení přístupu ke spravedlnosti před vnitrostátními soudy v záležitostech životního prostředí pro jednotlivce i nevládní organizace⁸⁰. Úlohu občanské společnosti v rozhodovacím postupu EU posílí revize Aarhuského nařízení.

8. Závěr

Lesy a odvětví založená na lesnictví hrají zásadní úlohu při přechodu Evropy na moderní, klimaticky neutrální a konkurenceschopnou ekonomiku efektivně využívající zdroje. Závazky a opatření navržené v této strategii povedou k dobře rostoucím, zdravým, rozmanitým a odolným lesům EU a zajistí jejich významný příspěvek k našim cílům v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti, zdrojům obživy ve venkovských oblastech a mimo ně a udržitelné lesní bioekonomice. Strategický přístup k monitorování, decentralizovanému plánování a řízení stanovenému v této strategii přispěje k zajištění toho, aby lesy mohly tyto četné funkce plnit, při plném respektování zásady subsidiarity a pravomocí členských států. Strategie uznává stěžejní úlohu, kterou hrají lesy, správci lesů a celý hodnotový řetězec založený na lesnictví při plnění cílů Zelené dohody pro Evropu, a provádění strategie bude podpořeno silným a inkluzivním rámcem správy, který všem zúčastněným stranám umožní zapojit se a utvářet budoucnost lesů v EU. Komise zajistí, aby se tato strategie prováděla v úzké spojitosti s dalšími politickými iniciativami, včetně iniciativ přijatých v rámci Zelené dohody pro Evropu a návrhů předložených jako součást balíčku „Fit for 55“.

Komise vyzývá všechny zúčastněné strany, aby se zapojily do rozsáhlé diskuse o budoucnosti lesů EU. Občané a komunity se vybízejí, aby se aktivně účastnili plnění závazku týkajícího se výsadby nejméně 3 miliard dalších stromů do roku 2030. Komise vyzývá Evropský parlament a Radu, aby tuto strategii schválily. S cílem zajištění plné

prostředí a lesnictví a obhospodařování lesů v rámci priorit EU, jako je ekologická a digitální transformace. [Nástroj pro technickou podporu Evropská komise \(europa.eu\)](#).

⁷⁸ Trestná činnost v oblasti lesnictví způsobuje závažné ekonomické, environmentální a sociální škody, podněcuje korupci, praní peněz a další trestné činy. V celosvětovém měřítku jsou každoroční ztráty příjmů související s trestnou činností v oblasti lesnictví odhadovány na 51–152 miliard USD za rok⁷⁸, a v rámci trestné činnosti proti životnímu prostředí tak této oblasti náleží největší podíl.

⁷⁹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o strategii EU pro boj proti organizované trestné činnosti na období 2021–2025, COM(2021) 170 final.

⁸⁰ Viz sdělení „Zlepšení přístupu ke spravedlnosti v oblasti životního prostředí v EU a jejích členských státech“, COM(2020) 643 final.

politické odpovědnosti za tuto strategii Komise navrhne Radě a Evropskému parlamentu výchozí bod pokroku. Do roku 2025 strategii přezkoumá, aby zhodnotila dosažený pokrok a posoudila, zda jsou k dosažení jejích cílů zapotřebí další opatření.